

Sprawozdanie z działalności Zarządu SGU RP za okres od 01 stycznia 2024 r. do 30 kwietnia 2025 r.

W okresie sprawozdawczym Zarząd SGU RP realizował zarówno zadania wynikające ze statutu Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP jak i uchwały programowej Nr 8/2019 Walnego Zebrania Członków SGU RP z dnia 18 marca 2019 r. w Muszynie, uchwały Nr 6/2024 Walnego Zebrania Członków SGU RP z dnia 26 czerwca 2024 r. Polanicy-Zdroju w sprawie określenia głównych kierunków działalności SGU RP na lata 2024-2029 oraz zadania bieżące.

Realizacja zadań odbywała się w następujących blokach tematycznych:

1. Systematyczne monitorowanie procesów legislacyjnych i podejmowanie działań zabezpieczających interesy gmin uzdrowiskowych w aktach prawnych odnoszących się do problematyki gmin uzdrowiskowych.

1.1. Ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach, obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych z dnia 04 marca 2011 r.

Zarząd SGU RP systematycznie podejmuje działania zmierzające do właściwego uregulowania statusu gmin uzdrowiskowych i natychmiast reaguje na próby zdeprecjonowania tego statusu. Zarząd SGU RP uczestniczy nie tylko w pracach zespołów podejmujących kwestie zmian przepisów prawnych, ale też sam przygotowuje takie zmiany lub korzysta z opracowań specjalistów danego zagadnienia.

Przedstawiciele Zarządu SGU RP uczestniczyli w pracach (powołanego dnia 22.11.2016 r.) **Zespołu do spraw opracowania koncepcji zmian w zakresie systemu lecznictwa uzdrowiskowego**. W trakcie prac Zespołu omawiane były propozycje zmian do Ustawy przedłożone przez stowarzyszenie. Propozycje zmian dotyczyły w szczególności: spełnienia warunków do otrzymania lub utrzymania statusu uzdrowiska określonych w art. 34 ustawy; definicji zakładu przemysłowego; zakazu lokalizacji parkingów w pobliżu hoteli, restauracji, obiektów sportowych i sanatoriów; zakazu wycinki drzew w całym uzdrowisku; braku możliwości lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni większej niż 400 m² w strefie „B”; budowy zapór piętrzących wodę na rzekach; braku możliwości prowadzenia działalności leczniczej w strefie „B” uzdrowiska; ograniczenia łączności satelitarnej telefonów komórkowych; posiadania w strefie „C” obszarów biologicznie czynnych o procentowym wskaźniku 45%. Wypracowane propozycje zmian zostały zawarte w Raporcie Końcowym Zespołu ds. opracowania koncepcji zmian w zakresie systemu lecznictwa uzdrowiskowego z 21 grudnia 2017 r. Zespół miał zastrzeżenia tylko do niewielu propozycji zmian w ustawie zaproponowanych przez SGU RP. Dnia 29 grudnia 2017 r. Przewodniczący Zespołu ds. opracowania koncepcji zmian przedłożył Ministrowi Zdrowia raport końcowy. Niestety, przygotowane przez wszystkie organizacje uzdrowiskowe propozycje zmian w ustawie uzdrowiskowej, mimo akceptacji

kierownictwa resortu zdrowia nie zostały przekazane do dalszych prac celem wdrożenia wypracowanych rozwiązań.

SGU RP systematycznie składa wnioski do Ministra Zdrowia o pilne podjęcie prac nad zmianą *ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym (...)* Na stronie www.sgurp.pl znajdują się pisma SGU RP i odpowiedzi resortów na wystąpienia: <https://sgurp.pl/prawo-uzdrowiskowe/wnioski.html>

W 2022 r. z inicjatywy środowiska uzdrowiskowego i **Parlamentarnego Zespołu ds. Lecznictwa Uzdrowiskowego, Mundurowej Służby Zdrowia, Rehabilitacji i Gmin Uzdrowiskowych** została powołana **Grupa Ekspercka ds. reformy lecznictwa uzdrowiskowego**. Przedstawicielem SGU RP w pracach grupy był dr Jan Golba, prezes zarządu. Cykl spotkań roboczych grupy ekspertów doprowadził do opracowania ostatecznego tekstu projektu zmian w ustawie uzdrowiskowej i innych aktach regulujących funkcjonowanie uzdrowisk. Niestety projekty te nigdy nie zostały wprowadzone na ścieżkę legislacyjną.

Dnia 3 kwietnia 2023 r. Zarząd stowarzyszenia skierował do Ministra Zdrowia pismo (znak: SGURP.82.04.2023) z prośbą o przekazanie oficjalnego stanowiska co do terminu, formy i zakresu zapowiadanej reformy systemu lecznictwa uzdrowiskowego oraz udostępnienie do prekonsultacji społecznej projektu przepisów zapowiadanych zmian. W odpowiedzi na pismo Ministerstwo Zdrowia poinformowało, że proponowane rozwiązania zostały ujęte w *projekcie ustawy o zmianie ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych oraz niektórych innych ustaw*, których termin obowiązywania zaplanowano na 1 styczeń 2024 r. Projekt ww. ustawy nadal oczekuje na uzyskanie zgody na wpis do wykazu prac programowych i legislacyjnych Rady Ministrów, co uniemożliwi jego skierowanie do uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania przez szerokie grono podmiotów, w szczególności z branży uzdrowiskowej. Wg MZ projektowane zmiany mają na celu wdrożenie rozwiązań, które pozwolą na wykorzystanie potencjału uzdrowisk, docelowo uproszczą procedurę wystawiania skierowań na leczenie uzdrowiskowe albo rehabilitację uzdrowiskową oraz wdrożą kolejny etap procesów cyfryzacji w ochronie zdrowia. Zmiany obejmują także kwestie związane ze sposobem kontraktowania świadczeń z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego poprzez uproszczenie procedury, tj. rezygnację z przeprowadzania konkursu ofert i rokowań na rzecz przyjęcia trybu składania wniosku do NFZ o zawarcie umowy. Wszelkie informacje, dot. szacowanych kosztów związanych z przyjęciem planowanych rozwiązań będą opisane w Ocenie Skutków Regulacji stanowiącej załącznik do projektu ustawy.

Dnia 14 kwietnia 2023 r. na spotkaniu w Ciechocinku, Stowarzyszenie Unia Uzdrowisk Polskich, IG „Uzdrowiska Polskie”, Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP, SKUP NSZZ "Solidarność", OPZZ, Związek Zawodowy "Uzdrowisk Polskich", Stowarzyszenie Komisja Zdrojowa, Polskie Towarzystwo Balneologii i Medycyny Fizykalnej oraz Związek Rzemiosła Polskiego wypracowały **List otwarty w sprawie reformy lecznictwa uzdrowiskowego**. List został wysłany do Ministra Zdrowia i Prezesa NFZ. W wystąpieniu wyrażono głębokie zaniepokojenie kształtem planowanej od 1.01.2024 r. reformy lecznictwa uzdrowiskowego. Podkreślono, że najważniejszym celem zmian powinna być poprawa jakości usług medycznych i ich dostępności. Natomiast komunikowana medialnie przez MZ i NFZ reforma nie

realizuje tego celu lub stwarza jedynie jego pozory. Niezbędna jest zmiana, rewizja i korekta do przedstawionych założeń do reformy. Najpoważniejszym zarzutem wobec procedowanej reformy jest zagrożenie podzielenia społeczeństwa na biednych i bogatych. Zapowiadane wprowadzenie systemu elektronicznych skierowań znacząco ograniczy możliwość korzystania z leczenia seniorom. Pogorszenie jakości leczenia to kolejny problem jaki spowoduje wejście w życie reformy w obecnym kształcie. Zapowiadane zmiany to także zwiększenie obciążeń finansowych dla większości zakładów leczenia uzdrowiskowego. Przypomniano, że odrzucone zostały propozycje pilotażu reformy. W wystąpieniu podkreślono, że reforma ma być wprowadzana bez odpowiednich aktów prawnych uzgodnionych z branżą i stroną społeczną, bez analizy ryzyk i jej efektów, o co branża uzdrowiskowa apeluje od dawna. Zwrócono uwagę, że wdrażanie tak dużej reformy, przy tak ogromnych zastrzeżeniach i ignorowaniu zagrożeń jest niedopuszczalne. Ucierpią pacjenci, podmioty uzdrowiskowe (świadczeniodawcy), uzdrowiska i gminy w których uzdrowiska działają. Rozwój leczenia uzdrowiskowego zostanie powstrzymany na dziesięciolecie, a finalnie może to prowadzić do jego zagłady.

W odpowiedzi na List otwarty (...) Minister Zdrowia poinformował, że projekt zmian w ustawie uzdrowiskowej nadal oczekuje na wyrażenie zgody – przez Przewodniczącego Zespołu ds. programowania prac Rządu na wpis do Wykazu prac programowych i legislacyjnych Rady Ministrów. Uzyskanie wpisu umożliwi niezwłoczne skierowanie projektowanej regulacji do uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania szerokiemu gronu podmiotów. W odpowiedzi podkreślono, że planowane zmiany nie przewidują likwidacji szpitali uzdrowiskowych, a planowane rozwiązania nie będą ingerowały w obecnie obowiązujący system częściowej odpłatności ponoszonej przez świadczeniobiorcę za wyżywienie i zakwaterowanie w sanatorium. Wskazano, że pacjent zostanie skierowany do miejsca udzielania świadczenia zgodnie z kierunkiem leczenia powiązany z jego rozpoznaniem klinicznym, a nie będzie to dowolny wybór pacjenta. Wskazano, że projektowane rozwiązania zawierają punkty zbieżne z Raportem końcowym Zespołu ds. opracowania koncepcji zmian w zakresie systemu leczenia uzdrowiskowego.

W roku 2023 zarząd SGU RP podejmował działania mające na celu zainicjowanie prac nad wprowadzeniem koniecznych zmian w *ustawie z 28 lipca 2005 r. o leczeniu uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych*. W marcu 2024 r. **tematem zmian w zakresie leczenia uzdrowiskowego, gmin uzdrowiskowych i innych związanych z funkcjonowaniem uzdrowisk zainteresował się** Parlamentarny Zespół na rzecz wspierania rozwoju uzdrowisk i gmin uzdrowiskowych pod przewodnictwem Pani Poseł Zofii Czernow.

Dnia 9 maja 2024 r. miało miejsce wspólne posiedzenie Parlamentarnego Zespołu na Rzecz Wspierania Rozwoju Uzdrowisk i Gmin Uzdrowiskowych oraz Parlamentarnego Zespołu ds. Lecznictwa Uzdrowiskowego, Mundurowej Służby Zdrowia, Rehabilitacji i Gmin Uzdrowiskowych. W imieniu zarządu SGU RP w posiedzeniach zespołów uczestniczyli dr Jan Golba, Prezes Zarządu oraz Aleksandra Gosk, Członek Zarządu stowarzyszenia.

Na wspólnym posiedzeniu Parlamentarnego Zespołu na rzecz wspierania rozwoju uzdrowisk i gmin uzdrowiskowych oraz Parlamentarnego Zespołu ds. Lecznictwa Uzdrowiskowego, Mundurowej Służby Zdrowia, Rehabilitacji i Gmin Uzdrowiskowych dnia 9 lipca 2024 r. w Sejmie RP Stowarzyszenie reprezentował Z-ca Prezesa Zarządu Jerzy Łuźniak, Prezydent Miasta Jelenia-Góra. Tematem posiedzenia było rozpatrzenie propozycji zmian w rozporządzeniach dotyczących leczenia

uzdrowiskowego (RMZ w sprawie kierowania na leczenie uzdrowiskowe oraz RMZ w sprawie kwalifikowania do leczenia uzdrowiskowego) oraz Uchwały Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w sprawie wprowadzenia na obszarze uzdrowisk w województwie dolnośląskim ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

W odpowiedzi na zapytanie Michała Dzięgielewskiego Dyrektora Departamentu Lecznictwa Ministerstwa Zdrowia z 25 czerwca 2024 r. w sprawie możliwości zakwalifikowania stref „A” ochrony uzdrowiskowej jako obszarów cichych zarządu stowarzyszenia pismem z 03 lipca 2024 r. (SGURP.150.07.2024) poinformował, iż nie widzi uzasadnienia dla przyjęcia propozycji Ministra Klimatu i Środowiska we wskazanym zakresie. W uzasadnieniu napisano, że o ile sam pomysł tworzenia obszarów cichych na terenie aglomeracji jest interesujący, to zakwalifikowanie stref „A” ochrony uzdrowiskowej do takich obszarów będzie prowadziło do wypaczenia idei tworzenia takiego obszaru, a w uzdrowiskach wprowadzi niepotrzebne kolejne ograniczenia w działalności gospodarczej na takim obszarze. Zasady gospodarowania we wszystkich strefach uzdrowiskowych są mocno ograniczone, a strefa „A” uzdrowiska poddana jest szczególnym rygorom w zakresie ochrony środowiska i ochrony naturalnych surowców leczniczych. Ustanowiony reżim publiczno-prawny w strefie uzdrowiskowej „A” uzdrowiska wynika z wielu przepisów i nie powinien być absolutnie zaostrzany. Zwrócono uwagę, że na podstawie przepisów art. 73 ust. 1 pkt 2a ustawy o ochronie środowiska ustanowienie obszaru cichego oznacza równocześnie uwzględnienie takiego obszaru, z wszystkimi wynikającymi z tego konsekwencjami, w planie ogólnym, miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, opracowaniach fizjograficznych i w decyzji o warunkach zabudowy. To daleko idące konsekwencje dla gminy oraz obywateli w zakresie działalności gospodarczej na takim obszarze.

Trwają prace nad projektem zmian w *Ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych*.

1.2.Ustawa: prawo geologiczne i górnicze, prawo wodne w zakresie odnoszącym się do opłaty eksploatacyjnej.

Temat opłat eksploatacyjnych i opłat od wód mineralnych i zwykłych był już wielokrotnie podejmowany na różnych konferencjach i kongresach, a także w wystąpieniach do Ministra Środowiska.

Ministerstwo Środowiska w 2015 roku wprowadziło do ustawy prawo geologiczne i górnicze zapis (art. 5), że wodami leczniczymi od których przysługuje opłata eksploatacyjna jest woda, o mineralizacji powyżej 1000 mg/dcm. Zapis ten nie wyczerpuje potrzeby zmiany przepisów Rozporządzenia RM w sprawie wysokości opłat eksploatacyjnych, choć w jakimś niewielkim stopniu zwiększył wpływy budżetowe gmin z tytułu opłaty eksploatacyjnej. Zgodnie z art. 273 ustawy z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska za pobór ww. wód pobierana jest opłata za korzystanie ze środowiska określona w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12.10.2015 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska. Wydobywanie wód leczniczych wykorzystywanych do produkcji napojów odbywa się zgodnie z

przepisami ustawy z dnia 9.06.2011 r. Prawo geologiczne i górnicze wyłącznie na podstawie koncesji i wiąże się z obowiązkiem uiszczania opłaty eksploatacyjnej za każdy wydobyty m³ wody leczniczej. Opłata eksploatacyjna stanowi rekompensatę za korzystanie z walorów środowiska, a jej wysokość nie jest uzależniona od ceny produktu, w skład którego wchodzi wydobyta kopalina. Zgodnie z projektem ustawy utworzono Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”, odpowiadające za zarządzanie wodami na terenie Polski. W związku z przejściem przez „Wody Polskie” wszystkich zadań związanych z gospodarką wodną, nie przewiduje się, żeby środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z wód zasilały budżety gmin, gdyż podmioty te nie będą wykonywały zadań z zakresu zarządzania i utrzymania zasobów wodnych. Od dnia 20 lipca 2017 r. obowiązuje nowa ustawa prawo wodne, która jeszcze bardziej uszczupliła dochody gmin w odniesieniu do opłaty za gospodarcze korzystanie z wód. Zgodnie z art. 274 ustawy prawo wodne ustawa określiła górną stawkę za pobór 1 m³ wody na kwotę 0,70 zł. Jednostkowe stawki opłat za pobór wód zgodnie z art. 277 ust. 1 ustala w drodze rozporządzenia Rada Ministrów. Ustalenie stawki dla przedsiębiorcy, zgodnie z art. 272 ustawy, należy obecnie do instytucji Polskie Wody.

Pismem z 28 grudnia 2020 r. (SGURP.366.12.2020) Zarząd SGU RP ponownie zwrócił się do Ministra Klimatu i Środowiska z prośbą o podjęcie stosownych działań zmierzających do zmiany obowiązującego prawa (Rozporządzenia Rady Ministrów), w zakresie odnoszącym się do naliczania opłat eksploatacyjnych wód głębinowych wykorzystywanych do produkcji wody mineralnej i napoi i zlikwidowanie rażących dysproporcji w istniejących opłatach.

Odpowiedzi na pismo SGU RP udzieliło **Ministerstwo Infrastruktury** (w związku z likwidacją Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, **sprawy dot. gospodarki wodnej, w tym związane z opłatami za pobór wód w ramach usług wodnych znajdują się we właściwości Ministra Infrastruktury**). Natomiast kwestie związane z opłatą eksploatacyjną znajdują się w kompetencjach Ministra Klimatu i Środowiska (MKiŚ).

W piśmie Ministerstwa Infrastruktury wskazano, iż działalność polegająca na wydobywaniu wód leczniczych uregulowana jest obecnie przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze i może się odbywać wyłącznie na podstawie koncesji. W 2021 r. stawka opłaty eksploatacyjnej za wody lecznicze wynosiła 1,63 zł za m³. Opłata eksploatacyjna stanowi rekompensatę za korzystanie z walorów środowiska, którą uiszcza się za wydobytą ze złoża kopalinę, a jej wysokość nie jest uzależniona od dobra finalnego, do produkcji którego wykorzystano wydobytą kopalinę. Koszty z tytułu opłaty eksploatacyjnej stanowią jeden z wielu elementów składających się na koszt końcowy produkcji danego dobra. Stąd też koszty transakcyjne wynikające z działalności gospodarczej polegającej na produkcji napojów, jak również generowanie późniejszych zysków nie mogą mieć wpływu na wysokość stawki opłaty eksploatacyjnej.

Opłata za pobór wód podziemnych nie jest jedynym świadczeniem publicznoprawnym związanym z prowadzeniem działalności w zakresie produkcji napojów, pobieranym od przedsiębiorców. Celem przedmiotowej opłaty jest ochrona zasobów wodnych i wdrożenie do polskiego prawa zasady zwrotu kosztów usług wodnych, ustanowionej w art. 9 dyrektywy 2000/60/WE PE i Rady z dnia 23.10.2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej. Przy ustalaniu poszczególnych opłat za usługi wodne, brano pod uwagę wiele różnorodnych czynników, w tym potrzeby ochrony zasobów wodnych a także

konieczność zapewnienia odpowiedniej rentowności prowadzonej działalności gospodarczej. Ostateczna stawka opłaty stanowi wyraz kompromisu i wyważenia interesów środowiska, państwa i przedsiębiorców, którzy zapewniają rozwój gospodarczy regionu przez tworzenie miejsc pracy, a także państwa przez uiszczanie szeregu świadczeń publicznoprawnych.

Wpływy z opłat za usługi wodne, stanowią przychód PGW Wody Polskie, tj. podmiotu który z własnych środków finansuje szereg inwestycji mających na celu ochronę zasobów wodnych, przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ochronę przed powodzią, zapewniając przy tym właściwe zarządzanie zasobami wodnymi. Przedsiębiorstwa produkujące napoje ponoszą, oprócz opłat za usługi wodne, także inne świadczenia publicznoprawne, których beneficjentami są jst i budżet państwa. **Według Ministerstwa Infrastruktury sposób redystrybucji przychodów uzyskiwanych z tego tytułu należy uznać za optymalny.**

Z tym stanowiskiem absolutnie zgodzić się nie można, bowiem jak wskazują wyniki ekonomiczne firm produkujących wody i napoje kolorowe ich zyski są ogromne. Nie ma żadnego uzasadnienia na uzyskiwanie tak wysokiej rentowności w produkcji, **która odbywa się nota bene przy wykorzystaniu ogólnonarodowych dóbr, a społeczności lokalne muszą ponosić koszty ograniczeń w rozwoju związanych z utworzeniem obszarów górniczych, systematycznym niszczeniem dróg przez TIR-y wywożące wody i naruszające klimat akustyczny uzdrowisk.** Ustanowienie nawet niewielkich opłat dla gmin np. 2-3 grosze do butelki wody lub napoju, pozwoliłoby gminom uzyskać środki choćby na naprawę niszczonych dróg i mostów. Zdaniem SGU RP opłata eksploatacyjna za 1 m³ wody leczniczej powinna wynosić co najmniej 15 zł, a opłata za 1 m³ wody zwykłej przetworzonej dla celów konsumpcyjnych powinna wynosić co najmniej 20 zł. Zastosowanie opłaty eksploatacyjnej w wysokości 15 zł za 1 m³ od wody leczniczej, oznacza wliczenie do ceny wody 1 butelki (1,5 l) kwoty zaledwie 2 grosze, a zastosowanie stawki 20 zł za 1 m³ wody zwykłej i mineralnej oznacza doliczenie do 1 butelki kwoty 3 grosze.

W wystąpieniu zwrócono uwagę, że woda używana dla celów spożywczych przez gospodarstwa domowe wymagająca często dużych nakładów na jej uzdatnianie, kosztuje w granicach 5,00 - 18,00 zł za 1 m³. Tymczasem przedsiębiorca za 1 m³ wody zwykłej nieuzdatnianej w procesie produkcji uzyskuje 666 butelek wody o poj. 1,5 l. Czyli za 1 m³ wody uzyskuje na rynku stawkę od 2.331,00 zł (3,5 zł x 666 butelek) do 3.996,00 zł (w zależności od przyjętej ceny sprzedaży 1 butelki).

Dnia 25 lipca 2022 r. (pismo znak: SGURP.154.07.2022) **Zarząd SGU RP po raz kolejny zwrócił się z prośbą do Ministerstwa Klimatu i Środowiska o głęboką analizę i właściwe prawne uregulowanie kwestii związanych z naliczaniem opłat eksploatacyjnych od wód leczniczych, opłat za tzw. butelkowane wody mieszane (woda lecznicza mieszana ze zwykłą) oraz wykorzystywania wód zwykłych wydobywanych w uzdrowiskach dla celów konsumpcyjnych (butelkowane wody mineralne i zwykłe).** W wystąpieniu podkreślono, że dla wydobycia tych wód tworzy się obszary górnicze, w których działalność gospodarcza i aktywność gospodarcza mieszkańców jest bardzo ograniczona. Na takim obszarze mogą być podejmowane wyłącznie przedsięwzięcia, które nie godzą w możliwość eksploatacji tych wód. Wysoka dbałość o stan środowiska naturalnego wymusza na gminach budowę sieci kanalizacyjnej, sprawnych oczyszczalni ścieków, sieci wodociągowej i zdecydowanie ogranicza obszar inwestowania. Gminy muszą nie tylko budować drogi pozwalające na wywóz wody TIR-ami, ale też utrzymywać te

drogi w należyłym stanie oraz zapewnić drogowe bezpieczeństwo mieszkańców, turystów i kuracjuszy. Muszą też zachować właściwe parametry hałasu, bardzo rygorystyczne dla uzdrowisk (50 dB w strefie A uzdrowiska). Bardzo poważny problem dla gmin, stanowią też kwestie zagospodarowania szklanych i plastikowych (PET) butelek używanych do konfekcjonowania wód. Producenci wód leczniczych i zwykłych nie ponoszą z tego tytułu żadnych kosztów. Poważny problem stanowi też brak odpowiednich parkingów dla TIR-ów wywożących wodę, co powoduje, że istniejące parkingi samochodowe są systematycznie niszczone przez TIR-y.

Nikt nie zwraca też uwagi na degradację środowiska powodowaną przez liczne odwierty, obniżanie poziomu wód gruntowych, zanik lustra wody studni kopanych i wierconych w gospodarstwach domowych, reżim publiczno-prawny w otoczeniu odwiertów, utworzenie stref sanitarnych i obszarów górniczych, wydłużone postępowanie administracyjne wymagające opinii czy zgody na określone inwestycje, zakaz realizacji wielu inwestycji w otoczeniu odwiertów. Ministerstwo Infrastruktury stoi na stanowisku, że opłata eksploatacyjna stanowi jedynie „rekompensatę za korzystanie z walorów środowiska, którą uiszcza się za wydobytą ze złoża kopalinę, a jej wysokość nie jest uzależniona od dobra finalnego, do produkcji którego wykorzystano wydobytą kopalinę” (pismo z dn. 31.03.2021 r., znak GM-DGWIS-6.701.4.2021). MI uważa też, że opłata eksploatacyjna w wysokości 1,71 zł za 1 m³ wody jest ustalona na odpowiednim poziomie.

Zdaniem władz samorządowych obowiązujący system opłat powinien ulec zasadniczej przebudowie zarówno w zakresie wysokości stawek opłat za pobór wody leczniczej i mineralnej oraz zwykłej używanej do wyprodukowania finalnego produktu. Problem opłat eksploatacyjnych i udziału gmin w tych opłatach został właściwie uregulowany (wysokość opłat) jedynie w odniesieniu do kopalin typu: ropa naftowa, gaz ziemny, węgiel kamienny, węgiel brunatny czy miedź. Natomiast wody w przeszłości zostały potraktowane jako kopaliny, których eksploatacja nie przynosi zysku przedsiębiorcom i ten pogląd niestety utrzymuje się do dnia dzisiejszego. Tymczasem obecnie eksploatacja wód jest wysoko rentownym przedsięwzięciem, jednakże uzyskiwany dochód i zysk jest nadmiernie wysoki w stosunku do nakładów własnych i nie uwzględnia on kosztów pośrednich jakie muszą ponieść gminy na funkcjonowanie tych przedsiębiorstw.

Odnosząc się do kwestii opłat za wodę zwykłą używaną do produkcji napojów kolorowych i konfekcjonowania wody zwykłej Zarząd SGU RP uważa, że nie powinna być ona objęta opłatą jaka wynika z przepisów art. 268 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ale jednolitą opłatą eksploatacyjną o której mowa w prawie geologicznym i górniczym i opłaty te powinny być dochodem NFOŚiGW oraz gmin.

Przedsiębiorcy produkujący wodę mineralną i napoje podnoszą iż wprowadzenie wyższych opłat może zachwiać ich płynnością finansową. W tym zakresie warto prześledzić, powszechnie dostępne wyniki finansowe firm rozlewniczych. Roczne sprawozdania finansowe takich firm jak Nałęczowianka, Muszynianka, Żywiec-Zdrój, Ustronianka itd. pokazują, że narzekania właścicieli tych firm są niczym nieuzasadnione. Wprowadzenie wyższych opłat eksploatacyjnych i opłat jednostkowych za pobór wody do produkcji wody i napoi, nie tylko zwiększyłoby przychody NFOŚiGW oraz przychody budżetowe gmin, ale byłoby też częściową rekompensatą za niszczenie środowiska i ograniczenia w rozwoju gmin oraz ponoszone uciążliwości prawno-administracyjne. Do wystąpienia zostało załączone ogólnie dostępne sprawozdanie finansowe Spółki z o.o. Muszynianka w Muszynie za

2021 rok, które najbardziej obrazuje jak wysoce rentowna jest produkcja wody leczniczej.

W odpowiedzi na pismo SGU RP z 25.07.2022 r., (SGURP.154.07.2022), MKiŚ (pismo z 25.10.2022, DGK-WP.053.1.2022.KM) przekazało, że „zaproponowany kierunek zmian zostanie poddany wnikliwej analizie i nie jest wykluczone, że niebawem stanie się on zarzewiem ewentualnych inicjatyw legislacyjnych.”

Dnia 2 maja 2023 r. (pismo SGURP.122.05.2023) SGU RP zwróciło się do **Marka Wójcika, Sekretarza Strony Samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu oraz Pełnomocnika ds. Legislacji Biura Związku Miast Polskich** w sprawie podjęcia rozmów ze stroną rządową na temat **podwyższenia stawek opłaty eksploatacyjnej od wody leczniczej oraz wprowadzenia w uzdrowiskach opłaty eksploatacyjnej, zamiast opłaty za gospodarcze korzystanie z wód, od zwykłych wód głębinowych wykorzystywanych do produkcji wód (butelkowane wody mineralne i zwykłe).**

Pomimo przyznawania samorządom racji, żaden z właściwych dla sprawy ministrów nie podjął się uregulowania tych kwestii, bowiem zdaniem władarzy gmin uzdrowiskowych lobby firm rozlewających wody jest tak silne, że potrafi w zarodku utracić nie tylko inicjatywy w tym zakresie, ale nawet nie dopuścić do dyskusji na ten temat. Nikt też nie pochylił się nad problemem gmin, gdzie ta produkcja się odbywa i nie przeanalizował kosztów ekonomicznych jakie te gminy ponoszą, aby można było wydobywać i rozlewać taką wodę. Nikt też nie zwraca uwagi na fakt, że woda lecznicza w uzdrowisku w pierwszej kolejności powinna być przeznaczona dla celów balneologicznych (kąpiele, inhalacje, kuracja pitna), a dopiero jej nadmiar może być wykorzystywany na inne cele.

Wprowadzenie wyższych opłat eksploatacyjnych i opłat jednostkowych za pobór wody do produkcji wody i napoi, nie zachwieje rentownością firm, a zwiększenie wpływów z tych opłat byłoby chociaż częściową rekompensatą za niszczenie środowiska i występujące ograniczenia w rozwoju gmin oraz ponoszone uciążliwości prawno-administracyjne, w tym także za dbałość gmin o środowisko naturalne (oczyszczalnie ścieków, kanalizacja, wodociągi, ujęcia wody), bez którego nie byłaby możliwa eksploatacja wód.

Mimo takiego podejścia Rządu do tej sprawy Zarząd (pismem z 19 maja 2023, SGURP.146.05.2023) **przedłożył propozycje zmian w ustawie prawo wodne i prawo geologiczne i górnicze** (druku sejmowowy 3238), które **zabezpieczają wodę leczniczą wszystkim podmiotom gospodarczym na terenie uzdrowiska oraz dają możliwość pobierania tzw. uzdrowiskowej opłaty eksploatacyjnej od wód leczniczych i zwykłych w podwyższonej wysokości.**

Ministerstwo Klimatu i Środowiska w odpowiedzi na pismo SGU RP poinformowało, że etap konsultacji i uzgodnień projektu ustawy został już zakończony. Projekt ustawy z dnia 5.05.2023 r. trafił do sejmu, który uchwalił ustawę na posiedzeniu w dniu 16.06.2023 r. W związku z powyższym ewentualne wprowadzenie zmian do ustawy *Prawo geologiczne i górnicze* w proponowanym przez SGU RP zakresie będzie mogło być rozważone w ramach kolejnej nowelizacji ww. ustawy. Ponadto MKiŚ podkreśliło, że w odniesieniu do postulatu podwyższenia stawek opłaty eksploatacyjnej za wydobywanie wody leczniczej i objęcia opłatą eksploatacyjną w uzdrowiskach zwykłych wód głębinowych nadal pozostaje aktualne stanowisko wyrażone w piśmie z dnia 25.10.2022 r. (DGK-WP.053.1.2022.KM).

Dnia 11 lipca 2023 r. burmistrz Nałęczowa, Wiesław Pardyka uczestniczył w imieniu SGU RP w posiedzeniu senackiej Komisji Gospodarki Narodowej i Innowacyjności, którego tematem było rozpatrzenie ustawy o zmianie ustawy – *Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw* (druk senacki nr 1017, druki sejmowe nr 3238, 3356 i 3356-A). Burmistrz przedstawił propozycje zmian w ustawie przygotowane przez SGU RP. Ostatecznie Senat RP odrzucił projekt ustawy i 19 lipca 2023 r. przekazał ją pod obrady Sejmu RP. Dnia 17 sierpnia 2023 r. na posiedzeniu Sejmu przegłosowano wniosek o odrzucenie uchwały Senatu odrzucającej ustawę z dnia 16 czerwca 2023 r. o *zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw*. Dnia 1 września 2023 Prezydent podpisał ww. ustawę.

Dnia 19 kwietnia 2024 r. (pismo: SGURP.79.04.2024) zarząd SGU RP ponownie wystosował pismo do **Pauliny Hennig-Kloska, Minister Klimatu i Środowiska** o podjęcie działań w celu **wprowadzenia zmian w ustawie pgg, w odniesieniu do kopaliny leczniczej**. SGU RP zwróciło uwagę, że obecnie występuje ogromne zapotrzebowanie na wody lecznicze, przeznaczone wyłącznie dla celów konsumpcyjnych, produkowanych (rozlewanych) jako wody orzeźwiające, spożywcze. To ponadprzeciętne wykorzystywanie wód do innych niż cele balneologiczne może doprowadzić do sytuacji, że istniejące zakłady lecznictwa uzdrowiskowego nie będą mogły skorzystać z surowca leczniczego ze względu na jego brak. SGU RP podziela także obawy tych zakładów lecznictwa uzdrowiskowego, które nie posiadają koncesji na wydobywanie wód leczniczych, o możliwość ich wyeliminowania z rynku lecznictwa uzdrowiskowego. Stać się to może poprzez: ograniczenie dostępu do wody leczniczej, ograniczenie ilości tej wody do zabiegów, czy też stosowanie wygórowanych cen za udostępnianą wodę przez konkurentów posiadających koncesję. Uprzywilejowana pozycja, w stosunku do pozostałych podmiotów gospodarczych zajmujących się rozlewaniem wody oraz zakładów lecznictwa uzdrowiskowego posiadających koncesje na wydobycie wód sprawia, że zakłady lecznictwa uzdrowiskowego prowadzące dziś zabiegi balneologiczne staną przed trudną alternatywą związaną z podwyższeniem cen na usługi. To w rezultacie prowadzić może do osłabienia ich pozycji na rynku uzdrowiskowym lub nawet do całkowitego zaprzestania działalności leczniczej, ze względu na brak surowca czy też nieopłacalność prowadzenia tej działalności. SGU RP zaproponowało wprowadzenie zmian w przepisach, dających w rezultacie „zabezpieczenie” dla zakładów lecznictwa uzdrowiskowego w dostępie do wody leczniczej.

Ponownie podkreślono, że drugim zagadnieniem wymagającym zmian jest kwestia **właściwego uregulowania stawek opłat eksploatacyjnych za wody lecznicze, które nie są wykorzystywane dla celów balneologicznych, ale dla celów konsumpcyjnych**. Wody znajdujące się w uzdrowiskach stały się bardzo poszukiwanym towarem, a koncesje na ich wydobycie „przechodzą z rąk do rąk”. Znamy liczne przypadki, gdzie koncesje na wody z uzdrowisk typu szczawy są przedmiotem obrotu za wysokie kwoty pomiędzy znanymi markami wód, a podmiotami, które uzyskały koncesje na eksploatację wód leczniczych nie po to, aby produkować wodę, ale tylko po to, aby ją później „dobrze” sprzedać. To powoduje, że wody lecznicze które powinny być chronione i wykorzystywane głównie dla celów balneologicznych, stają się łakomym kąskiem dla firm rozlewniczych, które absolutnie nie są zainteresowane kwestiami balneologicznymi i tworzeniem warunków do funkcjonowania uzdrowisk.

Po przeprowadzeniu konsultacji, SGU RP dnia 22 maja 2024 r. (pismo SGURP.102.05.2024) zwróciło się do Minister Klimatu i Środowiska w sprawie urealnienia opłat eksploatacyjnych od wód leczniczych wykorzystywanych do produkcji tzw. wody mineralnej. W wystąpieniu wskazano, że przepis art. 5 ustawy z dnia 9.06.2011 r. prawo geologiczne i górnicze jednoznacznie określa jakie wody zaliczamy do wód leczniczych. Są to wody które spełniają wymagania określone w art. 5 ust. 2 pkt. 2 ppkt 1 i 2 oraz w art. 5 ust. 3 ustawy. Wody lecznicze na podstawie art. 2 ust. 7 ustawy uzdrowiskowej zaliczone zostały do naturalnych surowców leczniczych, które są podstawą leczenia uzdrowiskowego oraz warunkiem do uzyskania statusu uzdrowiska. W praktyce, wody lecznicze wykorzystywane są w balneologii, w procesie leczenia uzdrowiskowego, ale też wykorzystywane są w przemyśle rozlewniczym do produkcji wody orzeźwiającej i napoi pitnych. Co ważne, na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, produkcja wód leczniczych używanych dla celów konsumpcyjnych gwałtownie rośnie i przynosi ogromne zyski, szczególnie w odniesieniu do wód typu szczawy.

Przepis art. 134 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. pggig w art. 134 uregulował kwestie zasad naliczania opłat eksploatacyjnych, a w załączniku do ustawy określone zostały stawki opłat eksploatacyjnych. W odniesieniu do wód leczniczych stawka ta określona została na 1,77 zł za 1 m³ i jest taka sama zarówno w odniesieniu do wód leczniczych, wykorzystywanych dla celów leczniczych (balneologia), jak i wykorzystywanych w przemyśle rozlewniczym. Zdaniem prezydentów, wójtów i burmistrzów gmin uzdrowiskowych przyjęte rozwiązanie co do jednolitego kształtowania stawek dla celów leczniczych i dla celów przemysłu rozlewniczego, jest wysoce niesprawiedliwe.

Jeszcze w 2005 r. (jak wynika z załącznika do ustawy) stawka tej opłaty wynosiła w dolnej granicy 0,77 zł za 1 m³ wody, a w górnej 3,77 zł za 1 m³ wody. Czyli już wtedy funkcjonowała stawka 3,77 zł za 1 m³ wody, która była naliczana w przypadku prowadzonej działalności gospodarczej. Dopiero kolejne zmiany przepisów doprowadziły do jej obniżenia i do wprowadzenia niewłaściwych rozwiązań, które funkcjonują do chwili obecnej.

O ile stawka opłaty eksploatacyjnej w wysokości 1,77 zł za 1 m³ wody leczniczej wykorzystywanej dla celów leczniczych (kąpiele, krenoterapia) nie budzi zastrzeżeń, to zastosowanie takiej samej stawki za korzystanie z wody leczniczej dla celów przemysłu rozlewniczego jest nie do przyjęcia, bowiem jest to stawka nieadekwatna w działalności gospodarczej, gdzie osiąga się bardzo wysoką rentowność wręcz nieadekwatną do poniesionych nakładów.

Stawka za 1 m³ wody używanej dla celów spożywczych i socjalno-bytowych przez gospodarstwa domowe waha się w granicach 5,00 - 18,00 zł za 1 m³ wody i z reguły wszyscy uważają, że ta cena jest za wysoka. Wysokość taryfy (ceny) wody jest ponadto oceniana przez Polskie Wody w procesie weryfikacyjnym. Tymczasem przedsiębiorca za 1 m³ wody leczniczej uiszcza opłatę eksploatacyjną od 3 do 10 razy mniej od wody zwykłej dostarczanej do gospodarstw domowych.

SGU RP od wielu już lat wnioskuje o właściwe uregulowanie opłat za wody lecznicze i wody zwykłe, pochodzące z uzdrowisk, które są wykorzystywane w PRZEMYŚLE rozlewniczym. Wielokrotnie zwracano uwagę na nieadekwatność wysokości uiszczanych opłat eksploatacyjnych w odniesieniu do uciążliwości administracyjno-prawnych, występujących w uzdrowiskach z tytułu ich eksploatacji.

Ponieważ stawki opłat eksploatacyjnych określone są w załączniku do ustawy SGU RP zaproponowało, aby w odniesieniu do wód leczniczych wprowadzić dwie kategorie „wody lecznicze wykorzystywane w leczeniu uzdrowiskowym” i utrzymać

stawkę opłat eksploatacyjnych w wysokości 1,77 zł za 1m³ wody oraz „wody lecznicze wykorzystywane w przemyśle rozlewniczym” wprowadzając stawkę 8 zł za 1m³ wody. Zaproponowane stawki będą adekwatne do stawek funkcjonujących w przeszłości w formule dolnej i górnej granicy i wzrostu stawki dolnej o wskaźnik.

Gdyby to rozwiązanie nie było możliwe, zaproponowano zmianę treści art. 134 ustawy prawo geologiczne i górnicze poprzez dodanie w art. 134 ust. 4 o treści: „4. W odniesieniu do wód leczniczych, nie wykorzystanych do celów balneologicznych tylko do działalności gospodarczej w zakresie produkcji wód leczniczych, stawka opłaty eksploatacyjnej wynosi pięciokrotność opłaty, o której mowa w ust. 2”.

W odpowiedzi na wniosek SGU RP MKiŚ pismem z dnia 24 czerwca 2024 r. przekazało, że propozycje te zostaną poddane szczegółowej analizie w toku prac nad nowelizacją ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2023 r. poz. 633 z późn. zm.).

Ministerstwo Infrastruktury pismem z 25 września 2024 r. odpowiedziało, że petycje w zakresie pozostającym we właściwości ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej zostały uznane za zasadne w części dot. konieczności dostosowania wysokości jednostkowych stawek opłat za pobór wód podziemnych lub wód powierzchniowych do celów produkcji napojów i niezasadne w pozostałym zakresie.

W uzasadnieniu wskazano, że w petycji z dnia 26.04.2024 r. zgłoszono postulaty dotyczące:

- 1) zmian w kwestii opłat od wód leczniczych wykorzystywanych do produkcji wody mineralnej;
- 2) zmian w zakresie opłat za pobór wód podziemnych na potrzeby produkcji „wody stołowej” i napojów, polegających na:
 - a) urealnieniu ww. stawek opłat za usługi wodne;
 - b) zmianę podziału wpływów z tytułu opłat za usługi wodne przez zmianę tej opłaty w opłatę eksploatacyjną, która w całości będzie przychodem gmin uzdrowiskowych.

W petycji z dnia 23.05.2024 r. zgłoszono postulaty dotyczące:

- 1) podniesienia stawek opłat za usługi wodne za pobór wód podziemnych dla celów produkcji napojów;
- 2) zmiany podziału wpływów z tytułu opłat za pobór wód przez przyznanie 60% wpływów gminom, które obecnie nie uzyskują wpływów z tego tytułu, i pozostawienie WP tylko 40% wpływów z ww. opłat, czyli faktycznie pozbawienie Wód Polskich 60% wpływów.

Petycja z dnia 26 kwietnia 2024 r. w zakresie postulatów zgłaszanych w ww. pkt 1 została przekazana zgodnie z właściwością do Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

W pozostałym zakresie przedstawiono stosowne wyjaśnienia.

Pobór wód stanowiących własność Skarbu Państwa został objęty obowiązkiem uiszczania opłat za usługi wodne. Wpływy z tych opłat zostały przyznane wyspecjalizowanej jednostce wykonującej zadania w zakresie gospodarki wodnej tj. PGW WP, która odpowiada za realizację licznych zadań z zakresu gospodarki wodnej istotnych dla społeczeństwa, w tym dla społeczności lokalnych.

Z uwagi na znaczący udział przychodów z tytułu opłat za pobór wód w strukturze przychodów PGW WP, ich zmniejszenie, nawet w niewielkiej części, mogłoby negatywnie wpłynąć na realizację ww. ustawowych zadań wykonywanych przez PGW WP. Tym samym na wykonanie ww. zadań niezbędne jest zapewnienie odpowiednich środków finansowych, w tym z opłat za pobór wód. W związku z

powyższym, **nie jest celowa zmiana redystrybucji wpływów uzyskiwanych z tytułu opłat za usługi wodne, gdyż takie zmiany mogłyby niekorzystnie wpłynąć na realizację istotnych zadań ustawowych z zakresu gospodarki wodnej realizowanych przez PGW WP.**

Za pobór wód powierzchniowych i podziemnych występuje obowiązek ponoszenia opłaty w wysokości określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 26.10.2023 r. w sprawie jednostkowych stawek opłat za usługi wodne, zwanym dalej „rozporządzeniem opłatowym”. Mając na uwadze potrzebę w pierwszej kolejności zapewnienia wody dla zbiorowego zaopatrzenia ludności w tym zakresie ustalono preferencyjne stawki opłat dla danej działalności. Wynoszą one odpowiednio: 0,068 zł za 1 m³ pobranych wód podziemnych i 0,040 zł za 1 m³ pobranych wód powierzchniowych.

Dla produkcji napojów ustalono stawki opłat na wyższym poziomie: 0,097 zł za 1 m³ pobranych wód podziemnych i 0,057 zł za 1 m³ pobranych wód powierzchniowych. Tym samym obecnie są już zróżnicowane stawki opłat dla społeczności lokalnej (ustalone na niższym poziomie) od stawek opłat dla przedsiębiorstw produkujących napoje.

Od czasu wprowadzenia nowego systemu opłat za usługi wodne, tj. od dnia 1.01.2018 r., nie podnoszono wysokości poszczególnych stawek opłat zarówno maksymalnych, jak i jednostkowych. Brak zmian w tym zakresie doprowadził do faktycznego obniżenia stawek opłat za usługi wodne z każdym rokiem o wskaźnik inflacji, tj. w sumie od 2018 r. do chwili obecnej, o ponad 35 %. Tym samym niezbędna jest analiza na chwilę obecną realizacji celów Ramowej Dyrektywy Wodnej przez system opłat za usługi wodne, z uwagi na fakt, że przedmiotowe stawki opłat są faktycznie dużo niższe niż kilka lat temu.

Reasumując powyższe, resort gospodarki wodnej przeprowadzi działania analityczne w zakresie wskazanych postulatów dotyczących realizacji zasady zwrotu kosztów usług wodnych, w celu ustalenia, czy system opłat za usługi wodnej jest zgodny z przepisami UE.

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

1.3. Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych w odniesieniu do stawek opłat i uszczelnienia poboru opłaty uzdrowiskowej.

Wnioski w sprawie zmiany ustawy o podatkach i opłatach lokalnych w odniesieniu do stawek opłat i uszczelnienia poboru opłaty uzdrowiskowej były podejmowane kilkakrotnie. Obecne stawki podatkowe za 1 m² pow. od działalności gospodarczej wynoszą 28,78 zł, a od obiektów leczniczych - 5,87 zł.

Dnia 05 lipca 2022 r., SGU RP wystosowało pismo do Ministerstwa Finansów o **podjęcie inicjatywy ustawodawczej mającej na celu uszczelnienie poboru opłaty uzdrowiskowej przez lokalnych inkasentów** mającej na celu wprowadzenie zmian w art. 19 pkt 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U.2019.1170 t.j. z dnia 2019.06.25) poprzez dodanie po słowach „o których mowa w art.17 ust.1” słów w brzmieniu: „i art.17 ust.1a” oraz po słowach: „zobowiązanych do uiszczania opłaty miejscowej”, słów w brzmieniu: „i uzdrowiskowej”, a także skreślenie na końcu zdania słów „opłaty miejscowej”, a zastąpienie ich słowami „tych opłat”.

Ministerstwo pozytywnie odniosło się do przedstawionej propozycji zmian, podkreślając że zostanie ona rozważona w przypadku podjęcia prac legislacyjnych dot. tej ustawy.

18 stycznia 2023 r., SGU RP wystosowało pismo do MF z prośbą o udzielenie informacji na temat działań podjętych przez resort w sprawie przedstawionej propozycji wprowadzenia zmian w §19 pkt 2 upol z dnia 12 stycznia 1991 r., mającej na celu uszczelnienie poboru opłaty uzdrowskowej przez lokalnych inkasentów. W odpowiedzi na pismo stowarzyszenia MF podtrzymało swoje stanowisko, lecz poinformowało, że nie były podejmowane i nie są planowane prace nad rządowym projektem dot. zmiany w upol.

SGU RP przygotowało projekt interpelacji dla Posłów na Sejm RP, który został wysłany do wójtów, burmistrzów i prezydentów mist i gmin zrzeszonych w SGU RP z prośbą o przekazanie wniosku posłom.

Dnia 5 grudnia 2023 r. na ręce Andrzeja Kosztowniaka Ministra Finansów oraz dnia 18 grudnia 2023 r. na ręce Andrzeja Domańskiego, Ministra Finansów zostały złożone pisma z prośbą o podjęcie działań dot. wprowadzenia zmiany w § 19 pkt 2 upol z dnia 12 stycznia 1991 r. mającej na celu uszczelnienie poboru opłaty uzdrowskowej przez lokalnych inkasentów. W wystąpieniu podkreślono, że ze względu na nieprawidłowości występujące w tym zakresie, sprawa staje się wyjątkowo pilna. Obecna sytuacja w sposób znaczący uszczupla budżety gmin uzdrowskowych, gdyż przepisy ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych nie dają gminom narzędzi do wyegzekwowania należnych z tego tytułu opłat lokalnych, tym bardziej, że inkasenci nie odpowiadają za opłatę niepobraną, a jedynie odpowiadają za opłatę pobraną a niewpłaconą. Po raz kolejny zwrócono uwagę Ministra Finansów na fakt, że art. 30 § 1 ordynacji podatkowej z dnia 20 sierpnia 1997 r. określił odpowiedzialność płatnika za podatek niepobrany i podatek pobrany a niewpłacony. Natomiast odpowiedzialność inkasenta ograniczył jedynie do odpowiedzialności za podatek pobrany a niewpłacony (art. 30 § 2 ordynacji podatkowej). Kwestii egzekucji poboru opłaty uzdrowskowej nie ułatwia też fakt, że płatnikiem tej opłaty są wyłącznie osoby fizyczne, które dłużej niż dobę przebywają w miejscowości uzdrowskowej. W odniesieniu do opłaty uzdrowskowej, zapewne przez niedopatrzenie, nie wprowadzono możliwości wprowadzenia obowiązku prowadzenia ewidencji osób zobowiązanych do uiszczenia tej opłaty, tak jak to ma miejsce w przypadku opłaty miejscowej.

W odpowiedzi na korespondencję pomiędzy SGU RP a Ministerstwem Finansów Jarosław Neneman, Podsekretarz Stanu w MF poinformował, że propozycja zmiany art.19 pkt 2 upol polegająca na wprowadzeniu możliwości nałożenia przez radę gminy na inkasentów opłaty uzdrowskowej obowiązku prowadzenia ewidencji osób zobowiązanych do uiszczenia tej opłaty została uznana za zasadną. Podtrzymane zostało wcześniej wyrażone stanowisko MF w zakresie zasadności wprowadzenia do upol zmiany dotyczącej art. 19 pkt 2. Ponadto Minister Jarosław Neneman poinformował, że zmiana ta zostanie uwzględniona podczas najbliższych prac legislacyjnych dotyczących ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

Przebieg procesu legislacyjnego dotyczącego **projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku rolnym, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz ustawy o opłacie skarbowej** dostępny jest na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji: <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12386262> oraz na stronie internetowej Sejmu RP: <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=741>

Ustawa o zmianie ustawy o podatku rolnym, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz ustawy o opłacie skarbowej została uchwalona dnia 19 listopada 2024 r., a dnia 27 listopada 2024 r. Prezydent RP podpisał ustawę.

1.4. Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Dnia 07 sierpnia 2024 r. na ręce Andrzeja Domańskiego, Ministra Finansów SGU RP złożyło uwagi i propozycje wprowadzenia zmian w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. W szczególności dotyczyły one art. 29 projektu zmian, w odniesieniu do potrzeb ekologicznych nie uwzględniających rzeczywistego statusu obszarów chronionych i wprowadzonego stopnia ochrony.

SGU RP zaproponowało wprowadzenie następujących zmian do projektu ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego:

- 1) W art. 29 w ust. 1. po słowach „strefy ochrony krajobrazu ustanawiane w tych obszarach, skreśla słowo „a także” umieszczając w jego miejsce przecinek i po przecinku wprowadza się treść: **„obszary Natura 2000 a także obszary ochrony uzdrowiskowej zwane dalej „obszarami prawnie chronionymi”**.
- 2) Treść art. 29 ust. 5 otrzymuje następujące brzmienie:
„5. Przeliczeniową powierzchnię obszarów prawnie chronionych, o której mowa w ust. 2, oblicza się jako sumę iloczynów powierzchni obszarów prawnie chronionych i wagi w przypadku:
 - 1) parków narodowych – 2;**
 - 2) stref A i B ochrony uzdrowiskowej, o których mowa w art. 38 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych – 1,5**
 - 3) parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu na których ustanowiono przynajmniej 12 zakazów wybranych spośród zakazów, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 i 4–9 ustawy lub art. 24 ust. 1 pkt 2 i 4–9 z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688 i 1890) – 1,3;**
 - 4) rezerwatów przyrody – 1;**
 - 5) stref ochrony krajobrazu ustanowionych w granicach parków krajobrazowych lub obszarach chronionego krajobrazu – 0,6;**
 - 6) parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na których ustanowiono przynajmniej pięć zakazów wybranych spośród zakazów, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 i 4–9 lub art. 24 ust. 1 pkt 2 i 4–9 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688 i 1890) – 0,3;**
 - 7) parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, na których ustanowiono przynajmniej jeden z zakazów wybrany spośród zakazów, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 i 4–9 lub art. 24 ust. 1 pkt 2 i 4–9 ustawy z 16 dnia kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – 0,1;**
 - 8) obszarów Natura 2000 – 0,15.”**

Objęcie obszarów ochrony uzdrowiskowej (stref A i B) systemem przeliczeniowym jest w pełni uzasadnione ogromną liczbą rygorystycznych zakazów i nakazów, które ograniczają rozwój gospodarczy gmin i aktywność gospodarczą jej mieszkańców. Odnosząc się do całego projektu ustawy zwrócono uwagę na wyjątkowo niekorzystny wpływ przeliczeniowej liczby mieszkańców na wyliczenie potrzeb gmin

uzdrowiskowych (w tym potrzeb dodatkowych i oświatowych). Przebieg procesu legislacyjnego dostępny jest na stronie Sejmu RP, druk sejmowy nr 622. Link: <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=622>

Pomimo wielu propozycji SGU RP oraz posłów w zakresie podwyższenia wag dla tych obszarów ochrony, dla których wprowadzono większy reżim publiczno-prawny nie zmieniono zasad ustalania rekompensat ekologicznych dla obszarów chronionych.

Nie uwzględniono też wniosku o zaliczenie uzdrowisk do obszarów objętych szczególną ochroną środowiska naturalnego i ustalenia dla gmin uzdrowiskowych rekompensaty ekologicznej. Połączone Sejmowe Komisje Finansów i Samorządu Terytorialnego zaproponowały w art. 92 ustawy o dochodach JST rozwiązanie, które częściowo uwzględnia nasze wnioski, poprzez wydzielenie z rezerwy na rok 2025 kwoty 30 mln zł z przeznaczeniem dla gmin uzdrowiskowych.

W związku z przyjęciem przez Sejm RP w dniu 1 października 2024 r. projektu ustawy o dochodach JST i przeznaczeniu 30 mln zł z rezerwy subwencyjnej dla uzdrowisk, SGU RP pismem z 4 października 2024 r. przekazało do Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Zdrowia i Posłów wchodzących w skład komisji sejmowych: Finansów Publicznych i Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej zestawienie powierzchni poszczególnych uzdrowisk oraz przykładowy podział 30 mln zł na poszczególne gminy uzdrowiskowe, według zasad określonych w art. 92 ust. 2 ustawy o dochodach JST.

Pismem z dnia 21 marca 2025 r. (znak: ST3.4751.3.2025) Minister Finansów po uzgodnieniach z Ministrem Zdrowia oraz biorąc pod uwagę wytyczne zawarte w art. 92 ust. 2 ww. ustawy zaproponował, aby podział środków nastąpił pomiędzy gminami, którym nadano status uzdrowiska, uwzględniając powierzchnię strefy „A” ochrony uzdrowiskowej danego uzdrowiska. W uzasadnieniu podano, że przyjęcie kryterium dot. uwzględnienia wyłącznie powierzchni strefy „A” ochrony uzdrowiskowej wynika z faktu zlokalizowania w tej strefie zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego oraz innych obiektów służących lecznictwu uzdrowiskowemu i obsłudze pacjentów i turystów. Proponowana stawka za jeden hektar powierzchni to kwota 3953,46 zł. Kwota ta wynika z podzielenia kwoty rezerwy (30 000 tys. zł) przez ogólną powierzchnię strefy „A” ochrony uzdrowiskowej wszystkich uzdrowisk (7588,29 ha).

SGU RP przeprowadziło konsultacje w środowisku gmin uzdrowiskowych dot. przedstawionej przez MF propozycji kryteriów podziału rezerwy subwencyjnej dla gmin uzdrowiskowych. W toku tych konsultacji część gmin zwróciła uwagę na literalne brzmienie art. 92, ust. 2. ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego („Art. 92. 2. Podziału kwoty, o której mowa w ust. 1, dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, biorąc pod uwagę obszar, któremu został nadany status uzdrowiska, oraz powierzchnię stref ochrony uzdrowiskowej wydzielonych na obszarze uzdrowiska”), w którym mowa jest, że przy podziale środków rezerwy bierze się pod uwagę obszar, któremu został nadany status uzdrowiska oraz powierzchnię stref ochrony uzdrowiskowej wydzieloną na terenie uzdrowiska.

W odpowiedzi na pismo MF z dnia 21 marca 2025 roku SGU RP poinformowało resort finansów, że demokratyczną wolą większości gmin uzdrowiskowych został wybrany wariant zaproponowany przez Ministra Finansów. Biorąc pod uwagę, przekazany SGU RP głos części gmin dot. brzmienia art. 92, ust. 2. ww. ustawy

stowarzyszenie dokonało przykładowych obliczeń dla trzech wersji podziału środków rezerwy, przy zastosowaniu odpowiednich wag dla poszczególnych stref ochrony uzdrowiskowej w uzdrowiskach. W propozycjach tych uwzględniony został poziom zakazów i ograniczeń rozwoju w poszczególnych strefach. Propozycja podziału: strefa „A” waga każdorazowo wynosi 100%, dla strefy „B” waga 50%, 20% lub 10% i najniższa waga dla strefy „C” odpowiednio 25%, 10% lub 5%. Gdyby wziąć pod uwagę ten sposób ustalenia kryterium podziału środków z rezerwy spełniony zostałby warunek, o którym mówią niektóre gminy uzdrowiskowe, wynikający z art. 92 ust. 2 ustawy o dochodach JST, że do obliczeń bierze się cały obszar uzdrowiska, a nie tylko jedną strefę ochrony uzdrowiskowej.

Powyższa informacja została przedstawiona MF do wykorzystania w przypadku gdyby Ministerstwo Finansów podzieliło zdanie tych gmin uzdrowiskowych, które mówią o konieczności uwzględnienia przy obliczeniach całego obszaru uzdrowiska (wszystkich stref).

W informacji przekazanej gminom uzdrowiskowym w maju 2025 r. Ministerstwo Finansów podtrzymało przedstawioną w piśmie MF z dnia 21 marca 2025 r., propozycję ustalenia kryterium podziału środków z rezerwy uwzględniającą wyłącznie powierzchnię strefy „A” ochrony uzdrowiskowej danego uzdrowiska.

1.5. Ustawa o drogach publicznych.

Dnia 8 października 2024 roku pismem znak: SGURP.275.10.2024 SGU RP przekazało **Posel Zofii Czernow, Przewodniczącej Parlamentarnego Zespołu na rzecz wspierania rozwoju uzdrowisk i gmin uzdrowiskowych** uwagi dot. **projektu zmiany ustawy o drogach publicznych**.

Podkreślono, że zaproponowana zmiana art. 13b ust. 2a ustawy z 21 marca 1985r. o drogach publicznych absolutnie nie uwzględnia postulatów środowiska gmin uzdrowiskowych, w zakresie wprowadzenia możliwości pobierania opłat parkingowych na obszarze uzdrowiska w dni świąteczne i dni ustawowo wolne od pracy. Wprowadzenie w art. 13b ust. 2a o treści: „Śródmiejską strefę płatnego parkowania ustala się na obszarach zgrupowania intensywnej zabudowy funkcjonalnego śródmieścia, które stanowi faktyczne centrum miasta lub dzielnicy, jeżeli spełnione są warunki o których mowa w ust. 2, a ustanowienie strefy płatnego parkowania może nie być wystarczające do realizacji lokalnej polityki transportowej lub polityki ochrony środowiska”, oznacza w praktyce, że gminy uzdrowiskowe pozbawione zostaną wszelkich narzędzi do prowadzenia elastycznej polityki transportowej i ochrony najcenniejszych walorów uzdrowiskowych.

Pozbawienie uzdrowisk możliwości prowadzenia lokalnej polityki transportowej już prowadzi do nadmiernej eksploracji transportowej obszarów cennych przyrodniczo i służących bezpośredniej ochronie środowiska naturalnego, gdyż na obszarach tych występuje nadmierna ilość pojazdów parkujących w sposób niekontrolowany oraz brak rotacji pojazdów w miejscach parkingowych.

SGU RP zawnioskowało, aby w art. 13b ust. 2a po słowach „centrum miasta” postawić przecinek, a następnie dodać słowa **„dzielnicy, a także na obszarze uzdrowiska (strefa ochrony uzdrowiskowej A i B) lub obszarze ochrony uzdrowiskowej (strefa ochrony uzdrowiskowej A i B)”**.

Wówczas treść całego art. 13b ust. 2a otrzymałaby brzmienie: „Śródmiejską strefę płatnego parkowania ustala się na obszarach zgrupowania intensywnej zabudowy funkcjonalnego śródmieścia, które stanowi faktyczne centrum miasta,

dzielniczy, a także na obszarze uzdrowiska (strefa ochrony uzdrowiskowej A i B) lub obszarze ochrony uzdrowiskowej (strefa ochrony uzdrowiskowej A i B), jeżeli spełnione są warunki o których mowa w ust. 2, a ustanowienie strefy płatnego parkowania może nie być wystarczające do realizacji lokalnej polityki transportowej lub polityki ochrony środowiska.”

Alternatywnym rozwiązaniem byłaby zmiana treści art. 13b. ust.1 poprzez skreślenie słowa „robocze”. Wówczas art. 13b. ust.1 otrzymałby następujące brzmienie: „1. Opłatę, o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1 lit. a, pobiera się za postój pojazdów samochodowych w strefie płatnego parkowania, w wyznaczonym miejscu, w określone dni ~~robocze~~, w określonych godzinach lub całodobowo.”

Opublikowany dnia 21 listopada 2024 r. na stronach Sejmu RP poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o drogach publicznych nie uwzględnia propozycji zmian przedstawionych przez środowisko gmin uzdrowiskowych. Dnia 25 listopada 2024 r. SGU RP wystosowało do przedstawicieli wnioskodawców Posła Arkadiusza Sikory i Posła Marka Chmielewskiego pismo w sprawie zmiany projektu ustawy o drogach publicznych.

Od dnia 22 listopada do 22 grudnia 2024 r. trwały konsultacje społeczne projektu ustawy o zmianie ustawy o drogach publicznych. Dnia 7 stycznia 2025 r. projekt został skierowany do I czytania na posiedzeniu Sejmu. Dalsze prace nad projektem prowadzone są w Komisji Infrastruktury oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej.

Dnia 01 kwietnia br. w Sejmie RP miało miejsce wspólne posiedzenie Komisji Infrastruktury oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej w sprawie rozpatrzenia poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o drogach publicznych (druk nr 880). SGU RP reprezentował dr Jan Golba, Prezes Zarządu stowarzyszenia. Zgłoszona przez Posła Zofię Czernow poprawka (do art. 13b ust. 2a ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych) uwzględnia postulaty środowiska gmin uzdrowiskowych, w zakresie wprowadzenia możliwości pobierania opłat parkingowych na obszarze uzdrowiska w dni świąteczne i dni ustawowo wolne od pracy. Dnia 04 kwietnia 2025 r. na posiedzeniu Sejmu RP przyjęto poprawki uwzględniające stanowisko gmin uzdrowiskowych.

14 maja 2025 r. Prezydent podpisał ustawę o zmianie ustawy o drogach publicznych i tym samym gminy uzdrowiskowe zostały wyposażone w narzędzie do prowadzenia elastycznej polityki transportowej i ochrony najcenniejszych walorów uzdrowiskowych i przyrodniczych.

2. Podejmowanie działań informacyjnych, wyjaśniających, uświadamiających i prawnych w przypadku naruszenia interesów gmin uzdrowiskowych i uzdrowisk.

Zarząd SGU RP kieruje liczne pisma do Ministra Zdrowia, Ministra Środowiska, Ministra Energii, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwa Infrastruktury oraz Prezesa Rady Ministrów w przypadku naruszenia interesów gmin uzdrowiskowych i uzdrowisk. Przedstawiciele Zarządu uczestniczą w konferencjach i sympozjach poświęconych problematyce uzdrowiskowej oraz ważnych dla gmin wydarzeniach lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich. Zarząd udziela licznych wywiadów telewizyjnych i prasowych w których podejmowana jest problematyka

uzdrowisk i gmin uzdrowiskowych (Dziennik Gazeta Prawna, Gazeta Podatkowa, Polityka).

Stanowisko Zarządu SGU RP wobec projektu **likwidacji opłaty uzdrowiskowej** zostało wysłane do **Ministra Sportu i Turystyki** w dniu 30 października 2019 r. Zarząd stanowczo zaprotestował przeciwko zamysłom likwidacji opłaty uzdrowiskowej zaproponowanym w dokumencie zwanym „**Białą księgą regulacji systemu promocji turystycznej w Polsce**” przygotowanej przez Departament Turystyki Ministerstwa Sportu i Turystyki. W analizie systemu poboru i wydatkowania opłaty uzdrowiskowej przez gminy uzdrowiskowe całkowicie pominięto, że poza zadaniami określonym w ustawie o samorządzie gminnym, gminy wykonują dodatkowo bardzo kosztowne zadania, określone w art. 46 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych. Jak wynika z informacji prezydentów, burmistrzów i wójtów dochody z opłaty uzdrowiskowej nie wystarczają na pokrycie wszystkich zadań nałożonych na gminy uzdrowiskowe. Zarząd SGU RP uważa, że propozycja dot. opłaty uzdrowiskowej zaproponowana w dokumencie jest nieprzemyślna, oderwana od realiów zaproponowana bez rozeznania specyfiki funkcjonowania gmin uzdrowiskowych, szkodliwa i niewątpliwie jest niezgodna z art. 167 ust. 1 Konstytucji RP który brzmi: „Jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań”. Dnia 18 listopada 2019 r. podobne wystąpienie zostało skierowane do **Minister Rozwoju-Jadwigi Emilewicz**. Dnia 11 grudnia 2019 r. w Sejmie RP odbyło się posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Uzdrowisk. Spotkanie było odpowiedzią na **pomysł likwidacji opłaty uzdrowiskowej i zastąpienia jej podatkiem turystycznym**, co zostało opisane w dokumencie Ministerstwa Turystyki i Sportu "Biała księga regulacji systemu promocji turystycznej w Polsce". Jan Golba, Prezes Zarządu SGU RP przedstawił prezentację, w której podkreślono znaczenie opłaty uzdrowiskowej dla gmin. Zwrócono uwagę na to, że występuje ona także w innych krajach europejskich, np. w Niemczech, Austrii, Francji. Opisano historię opłaty uzdrowiskowej i jej początki, a także na jakie cele jest przeznaczana przez gminy uzdrowiskowe. Dzięki wpływom z opłaty uzdrowiskowej powstają w gminach uzdrowiskowych pijalnie wód mineralnych, tężnie, fontanny, deptaki, ogrody, promenady. W wystąpieniu wskazano jakie mogą być skutki zlikwidowania opłaty uzdrowiskowej: doprowadzenie do stopniowej degradacji uzdrowisk; gwałtowne zmniejszenie nakładów na infrastrukturę uzdrowiskową; całkowite zaniechanie procesu inwestowania w infrastrukturę uzdrowiskową i podejmowanie decyzji o likwidacji wielu uzdrowisk lub pełzająca likwidacja uzdrowisk. Podkreślono, że likwidacja opłaty uzdrowiskowej jest przysłowiowym „wylaniem dziecka z kąpielą”, która w konsekwencji przyniesie nieodwracalne skutki, bowiem doprowadzi do likwidacji dużej liczby uzdrowisk i zapaści finansowej wielu gmin dla których podstawą bytu są uzdrowiska i turystyka uzdrowiskowa.

W odpowiedzi na pismo SGU RP, Minister Rozwoju poinformował, iż nie są prowadzone prace legislacyjne w zakresie likwidacji opłaty uzdrowiskowej. Raporty i materiały, które zostały zawarte w projekcie „Białej Księgi (...)” stanowią jedynie punkt wyjścia do dalszych rozważań, konsultacji i dyskusji z branżą turystyczną oraz jednostkami samorządu terytorialnego.

W 2024 r. ponownie pojawiły się informacje na temat zamiaru likwidacji opłaty uzdrowiskowej i zastąpienia jej podatkiem turystycznym. W jednym z kolejnych projektów zmian do ustawy o usługach turystycznych przygotowanej przez MSiT,

wśród zmian przepisów innych ustaw pojawia się zmiana art. 3 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych w odniesieniu do opłaty uzdrowiskowej, którą się likwiduje i zastępuje ją opłatą turystyczną. Jak wynika z projektu zmian art. 17 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych wśród beneficjentów pobranej opłaty turystycznej nie ma gmin uzdrowiskowych. Są natomiast LOT-y (30%), ROT-y (30%), POT (30 %), Marszałek Województwa (10%). Pojawia się natomiast tzw. procentowa kwota nadwyżki z wyższej wysokości opłaty turystycznej ustanowionej w gminie uzdrowiskowej na podstawie art. 19 ust. 5a, która przypadnie gminie uzdrowiskowej. Proponowane zmiany przepisów utrzymują natomiast dotację dla gmin uzdrowiskowych. Należy ponadto podkreślić, że zaproponowane rozwiązania wskazują, że opłata turystyczna wpłacana będzie do Urzędu Skarbowego i nie będzie dochodem gminy.

Zaproponowane rozwiązania, w odniesieniu do gmin uzdrowiskowych, są bardzo niekorzystne. Po pierwsze, likwidują opłatę uzdrowiskową, która była bezpośrednim dochodem gmin uzdrowiskowych i była przeznaczona na realizację zadań określonych w art. 46 ustawy uzdrowiskowej. Po drugie, wywracają całkowicie dobrze funkcjonujący od lat system wspierania finansowego gmin uzdrowiskowych, które obciążone są licznymi zadaniami nieznanymi innym gminom. Po trzecie, uszczuplają dochody gmin uzdrowiskowych co najmniej o wartość pomiędzy 60 a 80% kwoty funkcjonującej dotychczas opłaty uzdrowiskowej. Po czwarte, całkowicie zaciemniają rolę i funkcję gmin uzdrowiskowych jasno określoną w art. 46 ustawy uzdrowiskowej. Po piąte, doprowadzą w określonej perspektywie czasowej do obniżenia standardu świadczenia usług publicznych, a przede wszystkim utrzymania w odpowiednim standardzie publicznej infrastruktury uzdrowiskowej. Po szóste, spowodują demotywację w uzyskiwaniu statusu uzdrowiska, bowiem ciężar utrzymania publicznej infrastruktury uzdrowiskowej i turystycznej znów spadnie na gminy.

Tylko dzięki szybkiej reakcji zarządu SGU RP, burmistrzów, wójtów i prezydentów projekt zmian w ustawie przygotowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki nie został przekazany do procedowania.

Dnia 18 lipca 2022 r., pismem znak: SGURP.150.07.2022 Zarząd SGU RP wystąpił do Andrzeja Adamczyka, Ministra Infrastruktury z prośbą o wprowadzenie zmian w *ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U.2021.1376 t.j. z dnia 2021.07.29)*. Wnioskowany zakres zmian dotyczy kwestii związanych z **wprowadzeniem możliwości podwyższenia opłat za parkowanie w miejscowościach uzdrowiskowych, ograniczeniem ruchu pojazdów w wybranych częściach uzdrowiska oraz zmniejszeniem zanieczyszczenia powietrza z tym ruchem związanego**. W wystąpieniu podkreślono, że gminy uzdrowiskowe, to gminy o szczególnym statusie oraz szczególnym charakterze działania. Gminy te zobowiązane są do przestrzegania rygorystycznych przepisów związanych m.in. z ochroną środowiska, w tym dbałością o odpowiednią jakość powietrza. Uzdrowiska w Polsce to głównie miasta o liczbie zdecydowanie poniżej 100 000 mieszkańców posiadające jednak bardzo cenne zespoły urbanistyczno-przestrzenne i strefy ochrony uzdrowiskowej (A, B) podlegające szczególnej ochronie. Zespoły te stanowią unikatowy w skali kraju, a nawet Europy, zespół o charakterystycznej dla danego uzdrowiska zabudowie uzdrowiskowej, oraz licznych terenach chronionych występujących w formie obszarów ochrony uzdrowiskowej, obszarów ochrony krajobrazu, naturalnych surowców leczniczych oraz parków zdrojowych, parków krajobrazowych, czy też parków narodowych.

Na obszarach tych powinna występować nie tylko ograniczona dostępność komunikacyjna, ale też duża rotacyjność samochodów. Gminy podejmują różnego rodzaju działania mające na celu ograniczenie ruchu pojazdów i zwiększenie rotacji samochodów w strefach płatnego parkowania. Na obszarach szczególnie chronionych, budowane są np. parkingi na obrzeżach miast, zapewniana jest darmowa komunikacja zbiorowa.

Jednym z elementów podejmowanych działań, wymuszającym rotacyjność i prowadzącym do ograniczenia liczby samochodów, jest polityka zróżnicowanych opłat za parkowanie w różnych strefach uzdrowiska. Stosowane obecnie, jednorodne w całym uzdrowisku opłaty nie zniechęcają do długiego zajmowania miejsc parkingowych na obszarach szczególnie chronionych.

Zarząd SGU RP zaproponował wprowadzenie w ustawie zmiany umożliwiającej pobieranie wyższych opłat za parkowanie nie tylko na obszarach zabudowy śródmiejskiej w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców, ale również na obszarach zabudowy śródmiejskiej w miastach poniżej 100 000 mieszkańców oraz w miejscowościach posiadających status uzdrowiska. Z uwagi na wzmożony weekendowy ruch turystyczny w uzdrowiskach miejscowości te powinny mieć możliwość ograniczenia ruchu pojazdów, np. poprzez pobieranie opłaty za parkingi również w weekendy.

Uwzględnienie powyższych postulatów umożliwi gminom uzdrowiskowym realizację celów zapisanych w strategiach i planach rozwoju miast i gmin uzdrowiskowych, w szczególności tych dotyczących zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pochodzących z ruchu indywidualnych pojazdów, a równocześnie przyczyni się do zwiększenia udziału przewozów transportem zbiorowym.

Dnia 1 czerwca 2023 r. (pismo SGURP.166.06.2023) SGU RP przekazało na ręce Mateusza Morawieckiego, Prezesa Rady Ministrów; Adama Niedzielskiego, Ministra Zdrowia; Kamila Bortniczuka, Ministra Sportu i Turystyki; Grzegorza Pudy, Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej oraz parlamentarzystów **stanowisko prezydentów, burmistrzów, wójtów miast i gmin uzdrowiskowych przyjęte na Walnym Zebraniu Członków SGU RP w Połczynie-Zdroju**. Uczestnicy WZCz SGU RP wyrazili ogromne zaniepokojenie brakiem jakiegokolwiek postępu w pracach nad zmianami prawa uzdrowiskowego, którego kształt i przyjęte rozwiązania powodują ogromny problem w funkcjonowaniu gmin uzdrowiskowych i ich mieszkańców. Podkreślono, że nieprecyzyjne przepisy, kolizja norm prawnych, niedookreślony reżim publiczno-prawny, opresyjne przepisy powodują, że gminy mają problemy niemalże z każdą inwestycją i muszą przechodzić przez niepotrzebną gehennę postępowań administracyjnych. Wnosimy o jak najszybsze podjęcie prac zarówno nad zmianą ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach uzdrowiskowych oraz o gminach uzdrowiskowych, jak też nad zmianą przepisów: prawo geologiczne i górnicze, prawo wodne, ustawa o podatkach i opłatach lokalnych w zakresie odnoszącym się do uzdrowisk.

W odpowiedzi na wystąpienie uczestników WZCz SGU RP pismem z dn. 31 lipca 2023 r. **Ministerstwo Zdrowia przekazało, że z uwagi na fakt, iż znacząca część spraw podniesionych w stanowisku wykraczała poza zakres kompetencji Ministra Zdrowia**, w dniu 21 czerwca br., resort wystosował do Ministerstwa Edukacji i Nauki, Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej, Klimatu i środowiska oraz do Ministerstwa Sportu prośbę o odniesie się do problematycznych kwestii, zgodnie z właściwością. **Po zebraniu stanowisk z poszczególnych resortów MZ odpowiedziało na stanowisko uczestników WZCz SGU RP w Połczynie-Zdroju:**

Ministerstwo Edukacji i Nauki przedstawiło stanowisko w zakresie problematyki drastycznie niskiej subwencji oświatowej i niewydolności systemu finansowania oświaty oraz do nieracjonalnego wzrostu wydatków (dotacji) na szkoły niepubliczne, w tym małe szkoły przekazane do prowadzenia osobom prywatnym i stowarzyszeniom wskazując na poniższe. Zadania oświatowe związane z prowadzeniem przez JST szkół i placówek oświatowych finansowane są z dochodów JST. Jednym z dochodów samorządów terytorialnych jest część oświatowa subwencji ogólnej (obok dotacji celowych z budżetu państwa i dochodów własnych). Kwoty subwencji oświatowej nie można wprost odnosić do zadań oświatowych nałożonych na JST. W obowiązującym systemie prawnym nie ma przepisu, z którego wynikałoby, iż budżet państwa gwarantuje w ramach części oświatowej subwencji ogólnej, środki na pokrycie wszystkich wydatków na realizację zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego.

Ostateczny poziom wydatków ponoszonych przez JST na realizację zadań oświatowych jest konsekwencją podejmowanych przez te jednostki decyzji w zakresie systemu organizacji szkolnictwa w swojej jednostce. Budżet państwa nie może subwencjonować wszystkich kosztów realizacji zadań oświatowych. Z tego powodu zostały ustanowione inne źródła dochodów, tj. m.in. udziały w PIT i CIT.

Nie wszystkie wydatki w zakresie oświaty są finansowane w ramach części oświatowej subwencji ogólnej. Wraz z przekazaniem gminom zadania związanego z dowożeniem uczniów do szkół odpowiednio ukształtowane zostały ich dochody, które zostały zapewnione gminom w ich dochodach własnych. W myśl ustawy o dochodach JST zadania związane z dowozem uczniów są finansowane głównie z dochodów własnych. Ponadto zakładanie i prowadzenie przedszkoli jest zadaniem własnym obowiązkowym gmin, na które gmina ma m.in. udziały we wpływach z podatku PIT oraz z podatku CIT.

MEiN podkreśliło, że subwencja oświatowa dla JST należących do SGU RP rośnie szybciej w porównaniu do subwencji oświatowej naliczanej na wszystkie JST w skali kraju. W 2023 r. subwencja oświatowa naliczona dla gmin SGU RP wynosiła 2,26 mld zł i zwiększyła się o 65,6% (tj. 895 mln zł) w stosunku do 2015 r., natomiast w skali kraju zwiększyła się o 59,6%, tj. o 6 punktów %. Porównując subwencję naliczoną rok do roku dla JST należących do SGU RP w 2023 zwiększyła się ona o 15,4% (302 mln zł), co jest rekordowym wzrostem.

Ministerstwo Finansów w swoim stanowisku wskazało, że w trosce o stabilne finanse samorządowe, nowelizacjami ustawy o dochodach JST (tj. ustawą z dn. 14.10.2021r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 1927, z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 15 września 2022 r. o zmianie ustawy o dochodach JST oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1964)), wprowadzone zostały zmiany w systemie finansowania JST. Zmiany te obejmowały zarówno rozwiązania systemowe, jak i działania doraźne.

Zmiany systemowe w zakresie finansowania JST obejmowały między innymi:

- wzmocnienie potencjału finansowego JST oraz uzupełnienie ich dochodów, poprzez nową część subwencji ogólnej dla gmin, powiatów i województw (część rozwojową subwencji ogólnej) ;
- wprowadzenie reguły zabezpieczającej dochody JST z tytułu udziału we wpływach z podatków PIT i CIT, zgodnie z którą jeśli dochody JST z tytułu udziału we wpływach z tych podatków w danym roku spadną poniżej ustalonego referencyjnego poziomu, to JST otrzymują kompensatę w formie dodatkowo zwiększonej subwencji rozwojowej;

- oparcie systemu wyrównawczego na bieżących wpływach z podatków PIT i CIT;
- wprowadzenie rozwiązania, zgodnie z którym od 2022 r. dochody z udziału we wpływach z PIT i CIT są przekazywane do JST w równych miesięcznych ratach, w kwotach zgodnych z prognozą określoną przed rozpoczęciem roku budżetowego (bez względu na dokonywane w ciągu roku zmiany, które dotychczas wpływały negatywnie na płynność i rozkład dochodów w poszczególnych miesiącach roku budżetowego).

Dzięki wprowadzonym działaniom doraźnym w latach 2021-2022 do JST trafiło łącznie dodatkowo 25,7 mld zł. W 2021 r. JST otrzymały dodatkowe środki subwencyjne w wysokości 8 mld zł. Gminom zostały też przekazane dodatkowe 4 mld zł na wsparcie inwestycji wodnokanalizacyjnych. W 2022 r. do JST zostały przekazane dodatkowe dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku PIT w kwocie 13,7 mld zł.

Wsparcie dla samorządów przewiduje, przyjęty przez Radę Ministrów 9 czerwca br, projekt *ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 oraz niektórych innych ustaw*, zawierający rozwiązania, na podstawie których możliwe będzie przekazanie w 2023 r. dodatkowych 14 mld zł z budżetu państwa do JST. Projekt tej ustawy jest przedmiotem prac parlamentarnych (druk nr 3323). Środki z podziału tej kwoty otrzymają wszystkie JST. Dodatkowe dochody będą stanowiły uzupełnienie subwencji ogólnej, co pozwoli JST na elastyczne gospodarowanie tymi środkami. O przeznaczeniu dodatkowych dochodów zdecyduje JST. MF podkreśliło, że będą to dodatkowe środki, ponad te, które zostały wcześniej zaplanowane na rok 2023 i są sukcesywnie przekazywane do JST.

Istotnym wsparciem są środki z programów inwestycyjnych kierowanych do JST tj. Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (w latach 2020-2021 do JST przekazano ponad 13 mld zł) oraz Rządowego Funduszu Polski Ład (Program Inwestycji Strategicznych oferującego bezzwrotne i bardzo wysokie dofinansowanie inwestycji JST, od 80% do 95% wartości zadania – kwota łączna 63,4 mld zł). Edycja czwarta - Polskie Uzdrowiska dot. dodatkowego rządowego wsparcia dla gmin uzdrowiskowych i posiadających status oou. Wartość dofinansowania wynosiła maksymalnie do 98 % wartości inwestycji. Wnioskodawcy tej edycji mogli również równolegle wnioskować o dofinansowanie w drugiej edycji naboru wniosków o dofinansowanie dla wszystkich JST/związków JST.

W kwestii dotyczącej ewentualnych zmian w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych zauważono, że preferencyjna maksymalna stawka podatku od nieruchomości od budynków lub ich części związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń została wprowadzona do ustawy o podatkach i opłatach lokalnych w 2006 roku i wynosi obecnie 5,87 zł od 1 m² powierzchni użytkowej. Stawka jest istotnie niższa od maksymalnej stawki podatku od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej, która w 2023 wynosi 28,78 zł od 1 m² powierzchni użytkowej. Zróżnicowanie stawek podatku od nieruchomości pozostaje w związku z celami, którym służy majątek nieruchomy znajdujący się we władaniu podatnika. Celem wprowadzenia preferencji podatkowej było minimalizowanie kosztów udzielania świadczeń zdrowotnych przez podmioty je wykonujące.

MF podkreśliło, że ustawodawca przyznał gminom uzdrowiskowym upoważnienie do pobierania opłaty uzdrowiskowej i dotację uzdrowiskową. Gminy uzdrowiskowe

uzyskują dodatkowe wsparcie z budżetu państwa, na podstawie art. 49 ustawy uzdrowiskowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 151), tj. realizując zadania własne związane z zachowaniem funkcji leczniczych uzdrowiska, otrzymują dotację z budżetu państwa w wysokości równej wpływom z tytułu opłaty uzdrowiskowej pobranej w uzdrowisku w roku poprzedzającym rok bazowy w rozumieniu ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Ministerstwo Finansów przekazało, że nie przewiduje się wprowadzenia zmian ustawy w proponowanym przez SGU RP zakresie dot. podatku od nieruchomości. Jednocześnie MF poinformowało o trwających pracach nad zmianą systemu dochodów JST. Celem zmiany jest przede wszystkim wzmocnienie finansowe samorządów poprzez zwiększenie globalnej puli środków w systemie finansowym JST, oparcie zasilenia finansowego JST na dochodach własnych wynikających z lokalnej bazy podatkowej, a także bardziej precyzyjne finansowanie samorządów, w tym uwzględnienie zróżnicowanych potrzeb wydatkowych JST.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska odnosząc się do propozycji zmian do projektu ustawy o zmianie ustawy - *Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw* (druk sejmowy 3238) dot. wydobywania i udostępniania kopaliny leczniczej na obszarze uzdrowiska oraz podwyższenia stawek opłaty eksploatacyjnej dla wody leczniczej i objęcia opłatą eksploatacyjną w uzdrowiskach zwykłych wód głębinowych poinformowało, że etap konsultacji i uzgodnień ww. projektu ustawy został już zakończony. Projekt ustawy z dnia 5 maja 2023 r. trafił do Sejmu, który uchwalił ustawę na posiedzeniu, które odbyło się 16 czerwca 2023 r. W związku z powyższym wprowadzenie zmian w proponowanym zakresie będzie mogło być rozważone w ramach kolejnej nowelizacji ww. ustawy. W odniesieniu do postulatu podwyższenia stawek opłaty eksploatacyjnej za wydobycie wody leczniczej i objęcia opłatą eksploatacyjną w uzdrowiskach zwykłych wód głębinowych podtrzymano stanowisko wyrażone w piśmie z dnia 25 października 2022 r. (znak: DGK-WP.053.1.2022.KM).

W zakresie dotyczącym aktualnej sytuacji gmin uzdrowiskowych, w tym ograniczeń w prowadzeniu działalności gospodarczej osób fizycznych i prawnych i polityki inwestycyjnej gmin wynikających z koncentracji w ich granicach licznych form ochrony przyrody MKiŚ przekazało, że gminy, w granicach których występuje co najmniej 0,01 ha terenów objętych ochroną prawną stanowią 74% wszystkich gmin w Polsce. Gminy, w których ww. formy ochrony przyrody stanowią powyżej 80% ich powierzchni stanowią niecałe 4% wszystkich gmin w Polsce.

Tworzenie i funkcjonowanie form ochrony przyrody jest ważnym elementem realizacji celów ochrony przyrody w Polsce. Formy ochrony przyrody funkcjonują w oparciu o podstawy naukowe i wieloletnią praktykę krajowej ochrony przyrody. Każda z form spełnia inną rolę w polskim systemie ochrony przyrody i służy innym celom, dlatego charakteryzuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu. Ustawa o ochronie przyrody szczegółowo reguluje zasady tworzenia i ochrony poszczególnych form ochrony przyrody, w tym związane z nimi zakazy. Najwyższy reżim ochrony mają w Polsce parki narodowe i rezerваты przyrody, na terenie których obowiązują zakazy określone w art. 15 ustawy o ochronie przyrody. Krajowe regulacje przewidują natomiast możliwość uzyskania zezwolenia na odstępstwo od zakazów obowiązujących na terenie ww. form ochrony przyrody. Stosowne zezwolenia wydaje minister właściwy do spraw środowiska - w zakresie odstępstw w parkach narodowych oraz Generalny Dyrektor

Ochrony Środowiska lub właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska - w zakresie odstępstw w rezerwach przyrody.

Gminy, na obszarze których znajdują się parki narodowe stanowią niecałe 5% wszystkich gmin w Polsce. 0,7% to gminy, na obszarze których znajduje się otulina parku narodowego. Spośród tych gmin jedynie w gminie Izabelin udział parku narodowego (Kampinoski Park Narodowy) przekracza 80% jej powierzchni. W żadnej z gmin powierzchnia rezerwatu nie przekracza 22% udziału w powierzchni gminy.

W parkach krajobrazowych i obszarach chronionego krajobrazu ustawa o ochronie przyrody określa katalog zakazów, jakie sejmik województwa może wprowadzić na terenie danego parku czy obszaru chronionego krajobrazu.

MKiŚ podkreśliło, że to sejmik województwa decyduje, jakie ograniczenia wybrać i czy mają one obowiązywać na całym terenie obszaru, czy tylko na jego części. Sejmik może także wprowadzić odstępstwa sformułowane tak, aby w pewnych sytuacjach, bez szkody dla środowiska, możliwa była realizacja różnego rodzaju działań. Dopasowywanie ograniczeń do lokalnych potrzeb ochronnych może odbywać się zarówno poprzez uszczegóławianie treści samych zakazów, jak i formułowanie od nich odstępstw, wykraczających poza odstępstwa określone w ustawie. Taka konstrukcja przepisów daje możliwość dopasowania ograniczeń do lokalnych uwarunkowań oraz wynika z faktu, iż w ustawie nie sposób przewidzieć specyfiki każdego przypadku.

W przypadku obszarów Natura 2000 ich ochrona opiera się przede wszystkim na ograniczaniu działań mogących w znaczący sposób pogorszyć właściwy stan ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony dany obszar Natura 2000. Nie oznacza on jednak, że na obszarach Natura 2000 nie można realizować przedsięwzięć - zabronione są tylko te działania, które mogą mieć negatywny wpływ na cele ochrony poszczególnych obszarów. Kwestia oddziaływania poszczególnych działań jest natomiast każdorazowo przedmiotem indywidualnej oceny dokonywanej przez właściwe organy administracji. Zgodnie z art. 33 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, planowane przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W przypadku, gdy w wyniku przeprowadzonej oceny planowanej inwestycji zostanie ustalony znaczący negatywny wpływ na cele ochrony obszaru Natura 2000, nie oznaczało jednak wykluczenia możliwości realizacji przedsięwzięcia. W takich przypadkach, jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym i wobec braku rozwiązań alternatywnych może być wydana zgoda na jego realizację przy jednoczesnym zapewnieniu wykonania kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

W sytuacji, gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych zgoda na realizację takiego przedsięwzięcia może być wydana jedynie w następujących 4 celach: ochrony zdrowia i życia ludzi (1) lub zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego (2) lub uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego (3) lub wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej (4).

Zapisy odnoszące się do sposobu gospodarowania na obszarach Natura 2000 zawierane są w planach zadań ochronnych dla danego obszaru Natura 2000 ustanawianych zarządzeniem właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Spośród 2477 gmin w Polsce w granicach 1707 gmin (69%) znalazły się obszary Natura 2000, w tym 5,7% z nich to gminy, w których obszary Natura 2000 pokrywają ponad 80% ich powierzchni.

W kontekście wskazanego w wystąpieniu braku rekompensat z tytułu ograniczeń rozwoju gmin wynikających z koncentracji licznych form ochrony przyrody, warto zwrócić uwagę, że samorządy gmin położonych na terenie obszarów chronionych mogą ubiegać się o dodatkowe wsparcie z tego tytułu (np. odrębne kryteria formalne oceny wniosków o dofinansowanie). W związku z tym, iż sieć obszarów Natura 2000 jest formą ochrony przyrody wyznaczaną na całym terytorium UE środki finansowe na ochronę tych obszarów oraz na zrównoważony rozwój społeczności lokalnych powinny być zapewniane w różnych funduszach Unii Europejskiej w kolejnych perspektywach finansowych.

Wsparcia udziela również Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Nadleśnictwa w całym kraju podejmują rokrocznie współpracę polegającą na wsparciu finansowym samorządów gmin oraz powiatów, na terenie których prowadzą gospodarkę leśną. Przedsięwzięcia wspólne dotyczą przede wszystkim budowy infrastruktury turystycznej dróg prowadzących do lasów, ujęć wodnych, kampanii edukacyjnych itp.

W piśmie, jako jeden z problemów, z którym borykają się gminy uzdrowiskowe, wymienia się **wyższe wydatki związane z podwyżką cen energii i paliw**. W tym miejscu należy zaznaczyć, że Rząd RP w ramach tzw. Tarczy Solidarnościowej przygotował szereg instrumentów prawnych mających na celu złagodzenie kryzysu energetycznego panującego w UE spowodowanym wojną na Ukrainie oraz wzmocnienie odporności i utrzymanie konkurencyjności polskiej gospodarki, dedykowanych również JST. Jednostki te i inne podmioty związane z tymi jednostkami zostały objęte ceną maksymalną energii elektrycznej w wysokości 785 zł/MWh. Cena maksymalna energii elektrycznej została ustalona na znacznie niższym poziomie niż ceny kontraktów zawieranych na giełdzie z dostawą energii na 2023 r.

Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami status odbiorcy uzyskały JST, (...), ale również podmioty świadczące na rzecz tych podmiotów usługi, w tym samorządowe zakłady budżetowe, samorządowe jednostki budżetowe oraz spółki, o których mowa w art. 9 ust. 1 oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej, w zakresie, w jakim zużywają energię elektryczną na potrzeby wykonywania zadań zleconych i zadań własnych, w tym usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym wymienionych w ustawie. Tak więc ustawodawca uwzględnił specyfikę działania jednostek samorządu terytorialnego, które znaczącą ilość kluczowych zadań z zakresu użyteczności publicznej delegują innym podmiotom, i rozszerzył wsparcie na te właśnie podmioty.

Ministerstwo Sportu i Turystyki natomiast wskazało, że Andrzej Gut-Mostowy, Sekretarz Stanu w MSiT był współautorem **Programu „Polskie Uzdrawiska”**. Program został zaprojektowany jako program skierowany do wszystkich gmin uzdrowiskowych oraz posiadających status obszaru ochrony uzdrowiskowej. 50 gmin uzdrowiskowych w kraju otrzymało bezzwrotne dofinansowanie w wysokości do 5 mln zł. ze środków pochodzących z IV edycji Programu Inwestycji Strategicznych - Polskie Uzdrawiska. W sumie ponad 240 mln zł, które wspomogły samorządy, które ucierpiały w czasie epidemii COVID-19.

Założenia Programu Polskie Uzdrowiska zostały opracowane w Departamencie Turystyki MSiT we współpracy ze Stowarzyszeniem Gmin Uzdrowiskowych RP i Kancelarią Prezesa Rady Ministrów. Środki finansowe programu przeznaczone były na inwestycje poszerzające ofertę dla kuracjuszy i turystów, zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez JST (rewitalizacja parków zdrojowych, budowa basenów czy modernizacja dróg). Głównym celem wsparcia była poprawa sytuacji gospodarczej gmin oraz zwiększenie potencjału rozwojowego w zakresie niwelowania skutków i powikłań po przebytej chorobie COVID-19 w świetle prognozowanego radykalnego wzrostu zapotrzebowania na turystykę medyczną oraz usługi rehabilitacyjne. Program Polskie Uzdrowiska umożliwił odbudowanie potencjału oraz wypracowanie przewag konkurencyjnych w stosunku do podmiotów zagranicznych.

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej nie przekazało do resortu zdrowia **odniesienia do kwestii poruszonych w stanowisku Walnego Zebrania SGU RP.**

Zarząd SGU RP podejmował liczne działania mające na celu wprowadzenie odpowiednich zapisów, rozwiązań mających na celu poprawę sytuacji gmin w dobie koronawirusa.

3. Stałe zabieganie o wsparcie Rządu i władz regionalnych dla realizacji programu aktywizacji gmin uzdrowiskowych.

W odpowiedzi na ogłoszony w ramach konsultacji społecznych **projekt Krajowego Planu Odbudowy**, SGU RP pismem z dnia 15 marca 2021 r. (SGURP.95.03.2021) wysłało do **Tadeusza Kościńskiego, Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej uwagi do projektu KPO**. Kilkumiesięczne prace nad ostatecznym kształtem projektu dawały nadzieję i szansę na uzyskanie znacznego wsparcia finansowego dla gmin uzdrowiskowych (oraz gmin z o.o.u.). Niestety, **pomimo trafnej diagnozy i wskazania uzdrowisk w projekcie KPO jako obszarów wymagających szczególnej uwagi i interwencji uzdrowiska i gminy uzdrowiskowe w ogóle nie zostały uwzględnione i nie poświęcono dla nich żadnych żadnego instrumentu wsparcia**. Jedynie w komponencie D1 „Poprawa efektywności funkcjonowania systemu zdrowia, dostępności oraz jakości świadczeń zdrowotnych... (...) pojawiła się informacja, że działania zaplanowane w ramach tej reformy będą realizowały program pn. „Polskie Uzdrowiska ku przyszłości”. Z projektu KPO wynika, że działania w zakresie wsparcia uzdrowisk ma prowadzić MRPiT, a instytucją odpowiedzialną za reformę jest Minister Zdrowia. Wsparcie jest kierowane do podmiotów leczniczych (nie do JST) i związane jest z budową nowej infrastruktury leczniczej podmiotów leczniczych. SGU RP wnioskowało, aby za diagnozami i deklaracjami zawartymi w wypowiedziach polityków, ale też zawartych w KPO, poszły odpowiednie zapisy pozwalające na skorzystanie z tych środków. Jeżeli w projekcie KPO są zapisane konkretne przedsięwzięcia i skierowane do konkretnych podmiotów, to również możliwe jest wskazanie jako beneficjenta gmin uzdrowiskowych czy też wskazanie, że przedsięwzięcie takie ma priorytet w ramach Programu Polskie Uzdrowiska. Wszystkie uwagi SGU RP składane w ramach konsultacji społecznych KPO miały na celu uzyskanie wsparcia dla gmin uzdrowiskowych i obszarów ochrony uzdrowiskowej, realizowanego w formule specjalnego funduszu (Polskie Uzdrowiska ku przyszłości). Podkreślono, że brak wsparcia dla gmin uzdrowiskowych w KPOiZO jeszcze bardziej pogorszy i tak już

bardzo złą sytuację tych gmin i doprowadzi do regresu poziomu życia społeczno-gospodarczego w tych gminach i totalnego zubożenia lokalnych społeczności. Wnioskowano, aby w poszczególnych komponentach KPO **poszerzyć listę adresatów proponowanych reform, inwestycji i innych działań o jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności gminy uzdrowiskowe oraz objąć działaniami przewidzianymi w KPO tereny gmin uzdrowiskowych i obszarów ochrony uzdrowiskowej**. Np. w Komponentie D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia, zawnioskowano, aby po punkcie: **D1.1.3. Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii i dalszy rozwój e-zdrowia** wpisać dodatkowy pkt: **D1.1.4. Rozwój i modernizacja infrastruktury uzdrowiskowej i turystycznej w gminach uzdrowiskowych i na obszarach ochrony uzdrowiskowej (Program „Polskie Uzdrowiska ku przyszłości”)**. Uwzględnienie uwag SGU RP pozwoliłoby na uzyskanie przez gminy uzdrowiskowe i miejscowości posiadające status obszaru ochrony uzdrowiskowej statusu potencjalnego beneficjenta środków KPO.

SGU RP zwróciło się prośbą o interwencję i wsparcie działań mających na celu umieszczenie w KPOiZO dedykowanych środków dla gmin uzdrowiskowych do Posłów na Sejm RP, Posłów do Parlamentu UE oraz innych organizacji samorządowych.

Po analizie projektu Krajowego Planu Odbudowy z dnia 28 kwietnia 2021 r. SGU RP pismem z dnia 30 kwietnia 2021 r. zwróciło się do **Ministra FFIPR** z wnioskiem o **przeniesienie finansowania dla gmin uzdrowiskowych w ramach Komponentu B "Zielona energia i zmniejszenie energochłonności"**, Reform B3.4.Odbudowa możliwości inwestycyjnych miast ukierunkowana na zieloną transformację z **części pożyczkowej KPO do części dotacyjnej**.

Dnia 09 maja 2023 r. SGU RP zwróciło się do Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej w sprawie **wyrażenia sprzeciwu wobec zmian zapisów dot. szpitali uzdrowiskowych i rehabilitacyjnych proponowanych w rewizji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności**.

SGU RP przypomniało, że KPOiZO to jedyny program, który przewidywał wsparcie dla zakładów leczenia uzdrowiskowego, tj. szpitali uzdrowiskowo-rehabilitacyjnych, które funkcjonują w uzdrowiskach. W początkowym etapie prac nad KPOiZO Ministerstwo Turystyki zabiegało o przeznaczenie środków na infrastrukturę publiczną w uzdrowiskach, co było uzasadnione koniecznością wsparcia obszarów wyjątkowo dotkniętych skutkami pandemii Covid-19. Niestety, propozycje te nie zostały uwzględnione. W ten sposób obszary, które najbardziej zostały dotknięte skutkami pandemii Covid-19 nie otrzymają w ramach KPO żadnego wsparcia.

Zwrócono uwagę na fakt, że uzdrowiska nie uzyskały wciąż poziomu przyjazdów kuracjuszy i turystów z okresu przed pandemią w 2019 r. oraz, że w uzdrowiskach zmalała liczba funkcjonujących zakładów leczenia uzdrowiskowego. Tendencja spadkowa jest obserwowana także w przypadku kuracjuszy stacjonarnych. Pomimo, iż po pandemii Covid-19 wzrosło zapotrzebowanie na świadczenia rehabilitacji uzdrowiskowej to brak funduszy na rozwój i modernizację bazy zabiegowej oznaczać może w konsekwencji **faktyczne ograniczenie dostępności do tego rodzaju zabiegów finansowanych ze środków publicznych w niedalekiej przyszłości**. W ocenie SGU RP, jeżeli w ramach KPOiZO uzdrowiska nie będą miały szansy na rozwój i modernizację bazy oraz wprowadzenia nowych technologii to nie będą konkurencyjne do uzdrowisk europejskich. Inne państwa europejskie bardzo mocno wsparły branżę uzdrowiskową i turystyczną po pandemii Covid-19.

Zaproponowane w rewizji KPOiZO propozycje zmian są niedopuszczalne i irracjonalne w sytuacji ciągłego wzrostu zapotrzebowania na rehabilitację i rosnące potrzeby inwestycyjne w zakresie infrastruktury ochrony zdrowia. Mając na uwadze wyżej przedstawioną argumentację **SGU RP zaproponowało, aby na str. 112 i str. 113 dokumentu Rewizja KPO część dotacyjna w kolumnie pt. Wersja zmieniona przywrócić zapisy znajdujące się w kolumnie pt. Bieżąca wersja.**

Dnia 3 kwietnia 2024 r. (SGURP.57.04.2024) SGU RP wystosowało pismo do **Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej** wyrażające **sprzeciw wobec proponowanych zmian zapisów II rewizji KPO dot. szpitali uzdrowiskowych i rehabilitacyjnych** (w szczególności wobec propozycji wykreślenia w części dotacyjnej możliwości finansowania inwestycji, jako elementu wdrożenia kompleksowego programu restrukturyzacji, którego częścią będzie finansowanie działań prorozwojowych w odniesieniu do zakładów lecznictwa uzdrowiskowego, w tym. szpitali uzdrowiskowo-rehabilitacyjnych, sanatoriów). Kolejną niepokojącą propozycją jest zamiar pozbawienia możliwości pozyskania środków na modernizację budynków przez szpitale uzdrowiskowo-rehabilitacyjne. Wspomniane zakłady lecznictwa uzdrowiskowego zostały zaliczone do grupy podmiotów o zdiagnozowanych ogromnych potrzebach inwestycyjnych w zakresie infrastrukturalnym. Zarząd podkreślił, że zaproponowane w rewizji KPO propozycje zmian są niedopuszczalne i irracjonalne w sytuacji ciągłego wzrostu zapotrzebowania na rehabilitację i rosnące potrzeby inwestycyjne w zakresie infrastruktury ochrony zdrowia.

W wystąpieniu wnioskowano o przywrócenie poprzednich zapisów KPO uwzględniających możliwość finansowania inwestycji w odniesieniu do zakładów lecznictwa uzdrowiskowego oraz możliwość pozyskania środków na modernizację budynków przez szpitale uzdrowiskowo-rehabilitacyjne.

W podsumowaniu konsultacji publicznych rewizji KPO 2024 dostępnych w całości na stronie: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/konsultacje-publiczne-rewizji-kpo-2024> uwagi SGU RP znalazły się z adnotacją: "Uwaga nieuwzględniona" z uzasadnieniem: „Zgodnie z zakresem inwestycji wynegocjowanym w CID w z KE, inwestycje w D1.1.1 obejmują wyłącznie zakres działań związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia i nie obejmuje działalności komercyjnej. Dostosowano zapisy KPO do CID. Należy podkreślić, że cel D KPO skierowany jest na wsparcie systemu ochrony zdrowia i podmiotów leczniczych, a nie szeroko rozumianej branży uzdrowiskowej i turystycznej. Środki w części zarezerwowanej na zdrowie powinny być przeznaczone na infrastrukturę, służącą bezpośrednio udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej."

Ministerstwo Zdrowia w odpowiedzi na pismo SGU RP w sprawie finansowania lecznictwa uzdrowiskowego w ramach KPO poinformowało, że MZ w komponencie D „Efektywność, dostępność i jakość ochrony zdrowia” będzie realizować inwestycję D1.1.1 „Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych”. Zgodnie z Decyzją Wykonawczą Rady (UE) 2022/0181 (NLE) z dnia 17 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności Polski przyjętą 8 grudnia 2023 r., o objęcie wsparciem ww. inwestycji będą mogły ubiegać się szpitale, które zgodnie z ustawą z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej są zakładem leczniczym, w którym podmiot leczniczy wykonuje działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne. Wsparcie obejmuje wyłącznie zakres działań związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, finansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Zgłoszona uwaga przez Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych

RP dotycząca leczenia uzdrowiskowego nie odnosi się do obowiązującej wersji CID. Wobec powyższego zgłoszona uwaga nie może zostać uwzględniona.

4. Ścisła współpraca z innymi organizacjami uzdrowiskowymi takimi jak: Unia Uzdrowisk Polskich, Izba Gospodarcza Uzdrowiska Polskie, Krajowa Izba Gospodarcza Przemysł Rozlewniczy w sprawach dotyczących gmin uzdrowiskowych i uzdrowisk.

Zarząd SGU RP udzielał wsparcia inicjatywom poszczególnych organizacji w sytuacjach zagrożenia interesów podmiotów uzdrowiskowych i gmin uzdrowiskowych.

W 2025 roku organizatorem wspólnego XXXI Kongresu Uzdrowisk Polskich i XXXII Kongresu Polskiego Towarzystwa Balneologii i Medycyny Fizykalnej są Stowarzyszenie Unia Uzdrowisk Polskich i Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Balneologii i Medycyny Fizykalnej. Kongres odbędzie się w Busku-Zdroju w dniach 17-19 września 2025 r.

Tematem przewodnim kongresu jest hasło: „POLSKIE UZDROWISKA WOBEC WYZWAŃ PRZYSZŁOŚCI -ZDROWIE, NAUKA, INNOWACJE, TOŻSAMOŚĆ.”

Tegoroczna edycja kongresu została połączona z kongresem balneologicznym, stanowiąc doskonałą okazję do wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dyskusji na temat przyszłości sektora uzdrowiskowego i balneologii w Polsce.

5. Szerokie rozpowszechnianie wiedzy i informacji o tematyce uzdrowiskowej.

BIULETYN UZDROWISKOWY (nr ISSN 2543-9766) jest kontynuacją wydawanego od 1993 r. Biuletynu Informacyjnego SGU RP „Jedziemy do wód w...”.

Publikacja jest rozsyłana do wszystkich gmin członkowskich, uczelni wyższych, organizacji turystycznych i bibliotek szkół wyższych oraz bibliotek uprawnionych do otrzymywania bibliotecznych egzemplarzy obowiązkowych.

Pozostałe w SGU RP egzemplarze stanowią zasoby Biblioteki Zdrojowej SGU RP, a także materiał archiwalny. Wszystkie egzemplarze biuletynu „Jedziemy do wód w...” oraz „Biuletynu Uzdrowiskowego” są również dostępne w formacie pdf na stronie internetowej Stowarzyszenia: www.sgurp.pl w zakładce: Wydawnictwo. Każdy numer czasopisma wydawany jest w nakładzie 300 egz., roczny nakład czasopisma wynosi 2 tys. egzemplarzy.

W skład Redakcji czasopisma naukowego BIULETYN UZDROWISKOWY wchodzi: prof. dr hab. Bogusław Sawicki - redaktor naczelny, mgr Wojciech Fułek - redaktor językowy, dr Jan Golba - redaktor tematyczny oraz Iwona Drozd - sekretarz redakcji. Radę naukową czasopisma stanowią: prof. dr hab. Andrzej Rapacz, prof. dr hab. Marek Zdebel, prof. dr hab. Janusz Szopa, prof. nadzw. dr Tomasz Wołowicz, dr Diana Dryglas, dr. med. Janka Zálešáková (Słowacja), prof. dr hab. Honorata Danilcenko (Litwa), prof. Purshottam Das Gupta, (Indie). W skład grupy recenzentów wchodzi: prof. dr hab. n. med. Włodzisław Kuliński, prof. dr hab. Bogusław Sawicki, dr hab. inż. Marek Doktor, prof. zw. dr hab. Janusz Soboń, prof. nadzw. dr hab. inż. Paweł Żukowski, prof. zw. dr hab. Marian Malicki, dr Joanna Hawlena, dr hab. Elżbieta Rutkowska, dr Adrian Lubowiecki-Vikuk (do maja 2024 r.) oraz dr Jan Golba.

Obecnie trwają prace nad kolejnym numerem czasopisma „Biuletyn Uzdrawiskowy”.

W podwójnym numerze 16-17 (75-76) zamieszczono następujące informacje:

- Z ŻYCIA SGU RP
 - Zmiany osobowe w SGU RP po wyborach samorządowych w 2024 roku
 - Powstanie Oddziału Regionalnego SGU RP w Małopolsce
 - Walne Zebranie SGU RP w Polanicy-Zdroju
- EKO HESTIA SPA
 - Podsumowanie ośmiu edycji konkursu
- Z ŻYCIA UZDROWISK
 - Otwarcie zamku w Muszynie
- PREZENTACJA GMIN CZŁONKOWSKICH SGU RP
 - Polanica-Zdrój
 - Inowrocław
- REFERATY I WYSTĄPIENIA
 - Platforma spacerów wirtualnych jako innowacyjna forma promocji gmin uzdrawiskowych i obszarów ochrony uzdrawiskowej.

Systematycznie powiększany jest księgozbiór Biblioteki Zdrojowej prowadzonej przez biuro Stowarzyszenia Gmin Uzdrawiskowych RP.

Członkowie Zarządu SGU RP aktywnie uczestniczą w licznych spotkaniach i konferencjach o tematyce samorządowej, turystycznej i uzdrawiskowej.

6. Promocja polskich uzdrawisk w kraju i za granicą.

Przedstawiciele Zarządu udzielają licznych wywiadów prasowych, radiowych oraz biorą udział w programach telewizyjnych poświęconych promocji poszczególnych uzdrawisk. Niezmiernie ważnym i nobilitującym dla organizatorów konferencji, sympozjów itp. stał się w ostatnim czasie udział SGU RP w roli patrona lub współorganizatora konferencji.

Patronaty Honorowe SGU RP przyznane w 2025 roku: 5 Forum Miasteczek Polskich, 17-18 wrzesień 2025 r., Warszawa; Kongres Perły Samorządu, 10-11 czerwiec 2025 r., Toruń; 10. Forum Inteligentnego Rozwoju Uniejów PCz 2025, 9-10 czerwiec 2025 r., Uniejów.

Przedstawiciele SGU RP bardzo często występują w roli prelegentów, moderatorów czy ekspertów ds. uzdrawisk i samorządów.

7. Pozyskiwanie środków pomocowych, krajowych i zagranicznych na promocję, badania naukowe, szkolenia, tworzenie programów rozwoju gmin uzdrawiskowych i uzdrawisk.

SGU RP po raz kolejny uzyskało dofinansowanie w ramach otwartego konkursu ofert na dofinansowanie w 2025 r. realizacji zadań publicznych z zakresu części 40 budżetu państwa – Turystyka pn. Program wsparcia turystyki. Edycja 2025.

Wartość całego zadania pt. „Opracowanie podstrategii w zakresie turystyki uzdrowiskowej w ramach działania „Podstrategie turystyczne – dzielenie się wiedzą” wynosi 300 tys. zł. Wkład finansowy SGU RP to 100 tys. zł. Dofinansowanie z MSiT 200 tys. zł. Termin realizacji zadania publicznego od 01-06-2025 do 31-12-2025 r.

Przedmiotem zadania jest opracowanie podstrategii w zakresie turystyki uzdrowiskowej, która w przyszłości może stać się elementem szerszych opracowań strategicznych dotyczących kierunków rozwoju polskiej turystyki.

Opracowanie strategii poprzedzi szereg przeprowadzonych badań opinii kluczowych interesariuszy, w tym przede wszystkim przedstawicieli gmin uzdrowiskowych oraz przedstawicieli branży turystycznej z obszaru gmin uzdrowiskowych. Planuje się także badanie opinii i potrzeb mieszkańców gmin uzdrowiskowych oraz turystów i kuracjuszy odwiedzających uzdrowiska.

Zakłada się szerokie włączenie kluczowych interesariuszy zarówno w proces diagnozowania sytuacji rozwojowej polskich uzdrowisk – ich problemów, potencjałów i wyzwań, a także w proces formułowania wizji i celów rozwojowych stawianych przed polskim sektorem uzdrowiskowym w perspektywie najbliższych lat. Włączenie to dokona się z jednej strony poprzez udział w badaniach ankietowych oraz możliwość udziału w warsztatach diagnostycznych i strategicznych, które zaplanowano w ramach procesu. Przez cały okres przygotowywania strategii funkcjonować będzie też interaktywna zakładka na stronie www Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP, gdzie z jednej strony w sposób transparentny publikowane będą kolejne elementy procesu strategicznego, a z drugiej będzie można zgłaszać swoje uwagi i propozycje, a także zgłosić chęć udziału w procesie. Wyniki pracy nad dokumentem zostaną upublicznione i przedstawione na konferencji podsumowującej, która będzie też okazją do zgłaszania końcowych uwag do dokumentu. Wnioski te będą też stanowiły rekomendację na przyszłość, także w kontekście opracowywania zbiorczej wizji rozwoju polskiej turystyki na bazie opracowanych strategii o charakterze branżowym.

Finalnym produktem projektu będzie wypracowana w sposób partycypacyjno-ekspercki podstrategia w zakresie turystyki uzdrowiskowej w perspektywie co najmniej dziesięcioletniej, zawierająca takie elementy jak: pogłębiona diagnoza obecnej sytuacji rozwojowej polskich uzdrowisk, wypracowane w sposób partycypacyjny: wizja, misja i cele strategiczne, operacjonalizacja strategii w postaci kierunków działań oraz planów i programów działania (w tym także zadań inwestycyjnych związanych z rozwojem uzdrowisk), a także założenia dotyczące wspólnej promocji sektora uzdrowiskowego. W dokumencie zostanie także zaproponowany system operacjonalizacji strategii.

Całość prac prowadzona będzie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a wszystkie działania o charakterze warsztatowym i konferencyjnym skupiać się będą na obszarze Gmin Uzdrowiskowych.

SGU RP uzyskało dofinansowanie w ramach ogłoszonego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki otwartego rządowego konkursu ofert na dofinansowanie realizacji zadań publicznych z zakresu części 40 budżetu państwa - turystyki w 2022 roku. Wartość całego zadania pt. „**Promocja oferty turystyczno-uzdrowiskowej miast i gmin uzdrowiskowych przy pomocy innowacyjnych rozwiązań komunikacyjnych**” wynosiła 325 095 zł. Wkład finansowy SGU RP to 158 000 zł, wkład niefinansowy SGU RP 17 095 zł.

Celem długofalowym projektu jest czynna obecność uzdrowisk na coraz bardziej konkurencyjnym rynku krajowym i europejskim. Bezpośrednim efektem projektu jest

strona internetowa i aplikacja mobilna. Projekt przyczyni się do rozwoju gospodarczego i społecznego regionów, ponieważ w konsekwencji wzmocnienia wizerunku turystycznego uzdrowisk zwiększy się liczba gości i turystów przyjeżdżających do miast i gmin uzdrowiskowych. Taka sytuacja pozytywnie wpłynie na rozwój gospodarczy regionów między innymi poprzez aktywizację lokalnej społeczności i zwiększenie poziomu zatrudnienia.

Projekt objął swoim zasięgiem 54 miasta i gminy uzdrowiskowe. Celem ogólnym zadania jest dalszy rozwój, wzmocnienie i promocja markowego produktu turystycznego uzdrowisk, jako regionów z bogatą ofertą i wysokim standardem usług turystycznych i uzdrowiskowych. Bezpośrednim efektem projektu jest strategia rozwoju turystycznego produktu uzdrowiskowego, strona internetowa <https://visitpolskieuzdrowiska.pl/> oraz aplikacja na urządzenia mobilne. Egzemplarze strategii rozwoju turystycznego produktu uzdrowiskowego, plakaty, ulotki i naklejki zostały przekazane gminom biorącym udział w projekcie.

Po zakończeniu projektu, administracja aplikacji i strony internetowej prowadzona jest przez biuro SGU RP. Dostęp do aplikacji odbywa się na zasadzie bezpłatnej licencji. Rezultaty projektu będą miały charakter trwały.

Dnia 31 maja 2022 r., pismem znak: SGURP.112.05.2022 SGU RP wystąpiło do Anny Moskwa, Minister Klimatu i Środowiska w sprawie **uruchomienia i sfinansowania programu rozpoznania geologicznego kraju w zakresie poszukiwania i udostępniania wód leczniczych i termalnych dla celów balneologicznych.**

W wystąpieniu podkreślono, że Polska posiada 45 uzdrowisk, 8 obszarów ochrony uzdrowiskowej, a 21 gmin ubiega się o uzyskanie statusu uzdrowiska. Polskie uzdrowiska, z nielicznymi wyjątkami, to w zdecydowanej większości małe miejscowości, które funkcjonują wyłącznie w oparciu o lecznictwo uzdrowiskowe i szeroko rozumianą turystykę. W samym lecznictwie uzdrowiskowym pracuje prawie 18 tys. osób, a w otoczeniu uzdrowiskowym ok. 80 tys. osób. Uzdrowiska posiadają olbrzymi potencjał uzdrowiskowy i turystyczny: liczba łóżek sanatoryjnych wynosi ok. 45 000 szt., liczba łóżek hotelowych ok. 220 000 szt. W uzdrowiskach leczy się rocznie ponad 800 000 kuracjuszy, a liczba noclegów turystycznych udzielonych w uzdrowiskach wynosi ok. 20 mln rocznie.

Samorządy, które zdecydowały się na podjęcie działań w celu uzyskania statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej, a docelowo uzdrowiska, są zobowiązane spełnić bardzo rygorystyczne wymogi zapisane w *ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach (...)*. Jednym z najbardziej kosztochłonnych punktów do spełnienia jest proces związany z poszukiwaniem, udokumentowaniem i zagospodarowaniem posiadanych złóż naturalnych surowców leczniczych o potwierdzonych właściwościach leczniczych na zasadach określonych w ustawie uzdrowiskowej. W przypadku wód leczniczych planowane inwestycje związane są z regionami, które znane są już z ich wykorzystania, a także z miejscowościami uzdrowiskowymi.

Według stanu na dzień 31.12.2019 r. realizację inwestycji dotyczących poszukiwania i zagospodarowania wód podziemnych zaliczonych do kopalin planowano w 116 miejscowościach na terenie kraju. Aż 89 z nich dotyczyło wód termalnych i najczęściej miały na celu uzyskanie ciepła dla celów rekreacyjnych i ciepłownictwa. Zaledwie 3 projekty dotyczyły ujmowania zarówno wód termalnych, jak i leczniczych, natomiast pozostałe 24 były związane z ujmowaniem wód leczniczych do wykorzystania w balneoterapii. Przedsięwzięcia te znajdowały się na różnym etapie

zaawansowania. W zdecydowanej większości przypadków, nie rozpoczęto dotychczas projektowanych prac z uwagi na brak środków na ich realizację. Takie sytuacje miały miejsce w gminach posiadających już status obszaru ochrony uzdrowiskowej (Gmina Górowo Iławeckie, Frombork, Miłomłyn), czy też Mrągowo. Podkreślono, że turystyka (w tym turystyka uzdrowiskowa) charakteryzuje się ogromnym efektem mnożnikowym w gospodarce.

W odpowiedzi na ww. pismo **Ministerstwo Klimatu i Środowiska poinformowało**, że **NFOŚiGW wznowił finansowanie zadań związanych z wykonywaniem prac i robót geologicznych związanych z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż wód termalnych w celu ich udostępnienia do wykorzystania pozyskanego ciepła do ogrzewania, jak również przygotował instrument wsparcia dla ciepłowniczego/energetycznego wykorzystania tych zasobów**. W ramach oferty programów priorytetowych realizowanych przez NFOŚiGW **nie jest przewidziane dofinansowanie prac rozpoznawczo-poszukiwawczych wód leczniczych i termalnych do celów balneologicznych**. Biorąc pod uwagę pismo SGU RP zostanie przeanalizowana możliwość pożyczkowego wsparcia tego typu inwestycji.

W nawiązaniu do korespondencji SGU RP z 31 maja 2022 r., w sprawie uruchomienia i sfinansowania programu rozpoznania geologicznego kraju w zakresie poszukiwania i udostępniania wód leczniczych (...) oraz odpowiedzi Biura Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 08 lipca 2022 r., znak BM-WN.055.18.2022.EK SGU RP wystąpiło (pismo: SGURP.11.01.2023 z dnia 11.01.2023 r.) z prośbą o udzielenie informacji czy podjęte zostały jakieś działania w tym zakresie. W wystąpieniu podkreślono, że NFOŚiGW wspiera gminy w zakresie wykorzystania wód termalnych do rozwoju produkcji ciepła lub energii, poprzez finansowanie zadań związanych z wykonywaniem prac i robót geologicznych związanych z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż wód termalnych, w celu ich udostępnienia do wykorzystania pozyskanego ciepła do ogrzewania. Niestety, na takie wsparcie NFOŚiGW nie mogą liczyć gminy, które zamierzają zrealizować prace rozpoznawczo-poszukiwawcze w zakresie wydobywania i wykorzystania wód leczniczych i termalnych do celów balneologicznych oraz rekreacyjno-leczniczych. Instrumenty wsparcia tego typu inwestycji nie zostały także ujęte w regionalnych programach operacyjnych poszczególnych województw.

Zwrócono uwagę na fakt, że liczba polskich uzdrowisk systematycznie wzrasta. Jeszcze w roku 2021 mieliśmy 45 uzdrowisk i 8 obszarów ochrony uzdrowiskowej, a w 2022 roku już 47 uzdrowisk i 7 obszarów ochrony uzdrowiskowej.

Zarząd SGU RP zwrócił się z prośbą do MKiŚ o ponowne przeanalizowanie możliwości uruchomienia i sfinansowania programu rozpoznania geologicznego kraju w zakresie poszukiwania i udostępniania wód leczniczych i termalnych dla celów balneologicznych oraz rekreacyjno-leczniczych. Środowisko gmin uzdrowiskowych zwróciło uwagę, że rozwój miejscowości uzdrowiskowych w wielu przypadkach zależy od rozpoznania zasobów geologicznych zarówno w zakresie wód leczniczych, jak i wód termalnych. Jednak gmin uzdrowiskowych nie stać na przeprowadzenie tak kosztownych prac.

W odpowiedzi na pismo MKiŚ poinformował, że zgodnie z informacją przekazaną w poprzedniej korespondencji z 8 lipca 2022 r., mając na uwadze potencjał wód termalnych w Polsce, wskazujący na możliwości ich wykorzystania do rozwoju produkcji ciepła lub energii, **NFOŚiGW wznowił finansowanie zadań związanych z wykonywaniem prac i robót geologicznych związanych z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż wód termalnych w celu ich udostępnienia do**

wykorzystania pozyskanego ciepła do ogrzewania, jak również przygotował instrument wsparcia dla ciepłowniczego/energetycznego wykorzystania tych zasobów. W związku z powyższym środki zobowiązania wieloletniego „geologia” są, w perspektywie 5-letniej, w pełni zagospodarowane. **NFOŚiGW nie przewidział dofinansowania, nawet pożyczkowego, prac rozpoznawczo-poszukiwawczych wód leczniczych i termalnych do celów balneologicznych.**

Dnia 05 lipca 2023 r. pismem znak: SGURP.207.07.2023 stowarzyszenie zwróciło się do Senatora RP Zdzisława Pupa z prośbą o wsparcie działań SGU RP zmierzających do uruchomienia programu badawczego, który pozwoli na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż wód termalnych w celu ich wykorzystania na potrzeby balneologiczne i szeroko rozumianej rekreacji.

Jan Golba, Prezes Zarządu SGU RP uczestniczy w pracach **Rady Ekspertów do spraw Turystyki** powołanej przy Ministrze Sportu i Turystyki. Inicjatywa jest kontynuacją Rady Ekspertów działającej w 2021 roku w Ministerstwie Rozwoju i Technologii. Rada, w skład której wchodzi eksperci i praktycy, ma na celu wsparcie inicjatyw na rzecz sektora turystycznego, który bardzo ucierpiał w związku z pandemią COVID-19.

8. Podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie przez gminy i podmioty uzdrowiskowe środków pomocowych na realizację infrastruktury uzdrowiskowej, turystycznej i rekreacyjno-sportowej.

Dnia 25 lipca 2019 roku, Zarząd SGU RP wystosował do **Ministra Sportu i Turystyki stanowisko uczestników Nadzwyczajnego Walnego Zebrania SGU RP z dnia 17.06.2019 w Solcu Zdroju w sprawie wprowadzenia uregulowań prawnych związanych z najmem krótkotrwałym** (znak: SGURP.231.07.2019). Dobrym rozwiązaniem wydaje się być zaproponowany centralny system ewidencji obiektów noclegowych, który będzie prowadzony przez gminy ponieważ ma obejmować nie tylko obiekty kategoryzowane, ale również inne obiekty noclegowe, w tym kwatery prywatne. Idealnym rozwiązaniem byłoby skorelowanie prowadzonej przez gminy ewidencji z portalami i platformami rezerwacji noclegów istniejących na rynku. Zasadnym wydaje się przekazanie delegacji prawnych JST, w zakresie szczegółowego ustanawiania prawa lokalnego dotyczącego polityki najmu w gminie. Gminy powinny mieć możliwość wprowadzenia na swoim obszarze dodatkowych regulacji dla osób świadczących usługi hotelarskie, np. wymogu uzyskania decyzji w sprawie podatku od nieruchomości, złożenia deklaracji odprowadzenia opłaty uzdrowiskowej, posiadania aktualnych przeglądów przeciwpożarowych oraz gazowych, określenia zasad na podstawie, których można byłoby wykreślić dany obiekt z ewidencji. Przedstawiciele JST powinni mieć możliwość kontroli obiektów nie ujętych w ewidencji, a dla osób, które unikają wpisu do ewidencji powinny zostać wprowadzone określone sankcje.

W Departamencie Turystyki Ministerstwa Rozwoju i Technologii prowadzone są prace wewnętrzne nad przygotowaniem przepisów regulujących między innymi obszary najmu krótkotrwałego i usług hotelarskich. Zagadnienia najmu krótkotrwałego są analizowane pod kątem wpływu na turystykę. Aktywnie w pracach nad projektem zmian uczestniczą przedstawiciele Miasta Krakowa i Miasta Sopotu.

Nawiązując do wcześniejszej korespondencji SGU RP pismem z 01.12.2020 r. (SGURP.332.12.2020) ponowiło prośbę do **Marszałków Województw** o rozważenie możliwości **wyszczególnienia w Programach Operacyjnych Województw środków na rozwój gmin uzdrowiskowych i nowych uzdrowisk**. W piśmie podkreślono, że posiadanie statusu uzdrowiska to nie tylko prestiż, to także obowiązki i zadania, które gmina uzdrowiskowa musi spełnić, aby zagwarantować odpowiednie warunki pobytu gościom i kuracjom. Projekty uzdrowiskowe zwykle realizowane są przy współdziale środków finansowych pochodzących z dofinansowania. Podkreślono, że ogółem nakłady na infrastrukturę uzdrowiskową, turystyczną i kulturalną zrealizowane w gminach uzdrowiskach w latach 2014-2020 wyniosły ponad 7 mld zł. Szczególnie ważne dla rozwoju uzdrowisk obszary, wymagające dofinansowania zewnętrznego to m.in.: ochrona środowiska (w tym ograniczenie niskiej emisji poprzez rozwój i dofinansowanie odnawialnych źródeł energii na terenach uzdrowisk); rewitalizacja miejscowości uzdrowiskowych (z uwzględnieniem modernizacji zabytkowej architektury uzdrowiskowej; racjonalnej gospodarki przestrzennej, uwzględniającej charakter uzdrowisk; rewitalizacji społecznej, polegającej na aktywizacji społeczności lokalnej w zakresie wzrostu uczestnictwa w życiu kulturalnym, rozwijania przedsiębiorczości) oraz zaangażowania w kształtowanie pozytywnego wizerunku miejscowości; szeroko rozumiana promocja ochrony zdrowia i profilaktyki (szczególnie w zakresie chorób cywilizacyjnych i wyzwań związanych z wydłużaniem wieku emerytalnego); budowa i promocja markowego produktu uzdrowiskowego o randze międzynarodowej (wykorzystanie innowacji) oraz rozwój i promocja oferty kulturalnej uzdrowisk (w tym organizacja cyklicznych wydarzeń kulturalnych).

W odpowiedzi na apel stowarzyszenia w Strategiach Rozwoju Województw oraz Programach Operacyjnych **przewidziano różnego rodzaju wsparcia na rozwój gmin uzdrowiskowych i nowych uzdrowisk**.

Np. w **RPO Województwa Lubelskiego** przewidziano m.in. interwencje polegające na rozwoju obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, jak też opartych o właściwości uzdrowiskowe (rozwój infrastruktury uzdrowiskowej, drogowej, przedsięwzięcia infrastrukturalne w zakresie zielonej i niebieskiej infrastruktury i inne).

W **Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030** kwestia uzdrowisk została dostrzeżona w części diagnostycznej, gdzie wprost wskazuje się, że jedną z możliwości wsparcia procesu leczenia i zdrowienia mieszkańców jest wykorzystanie lecznictwa uzdrowiskowego. Wskazano na niedostateczny rozwój infrastruktury uzdrowiskowej i niedostateczne wykorzystanie posiadanych zasobów naturalnych (solanka, mikroklimat) w celach uzdrowiskowych. W części projekcyjnej podkreślona została rola uzdrowisk zarówno w profilaktyce, jak i w procesie leczenia oraz znaczenie turystyki uzdrowiskowej w rozwoju wysokiej jakości oferty turystycznej i czasu wolnego.

W zaktualizowanej **Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030** zapisano działania dot. rozwoju i wspierania usług uzdrowiskowych. Dodatkowe wsparcie dla gmin uzdrowiskowych z makroregionu Polski Wschodniej przewiduje projektowany Program Polska Wschodnia+ oraz projekt parasolowy pn. „Polskie Uzdrowiska ku przyszłości – zmiana funkcjonowania gmin uzdrowiskowych. Rozwój uzdrowisk w kierunku wielofunkcyjności z nowymi produktami zdrowotnymi”.

Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego poinformował SGU RP, że wsparcie dla gmin uzdrowiskowych przewiduje projektowany Program Polska

Wschodnia na lata 2021-2027. Kolejnym źródłem wsparcia gmin uzdrowiskowych może być KPO w ramach Programu Polskie Uzdrowiska.

Pismem z dnia 25 listopada 2022 r. Zarząd SGU RP zwrócił się do **Olgierda Geblewicza, Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego** z ponowną prośbą o wyodrębnienie środków dla gmin uzdrowiskowych i uzdrowisk województwa zachodniopomorskiego, w perspektywie finansowej na lata 2021-2027 (Program Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027). W wystąpieniu podano przykłady dedykowanego wsparcia dla uzdrowisk - Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej obejmujący województwa: podkarpackie, świętokrzyskie, lubelskie, podlaskie i warmińsko-mazurskie z Priorytetem: Kapitał społeczny, turystyka oraz usługi uzdrowiskowe. Alokacja to kwota ok. 75 mln EUR. Beneficjenci programu: JST, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, przedsiębiorstwa (podmioty oferujące kompleksowe usługi sanatoryjne, uzdrowiskowe, zakłady leczenia uzdrowiskowego), organizacje pozarządowe oraz partnerzy społeczni i gospodarczy. Innym przykładem jest wyodrębnienie w dokumencie „Fundusze Europejskie do Małopolski 2021-2027” kwoty 20 mln EUR dla obszarów uzdrowiskowych. Wsparcie finansowe na projekty inwestycyjne będzie skierowane do gmin uzdrowiskowych oraz gmin posiadających status obszaru ochrony uzdrowiskowej.

Dnia 10 maja 2023 r. (pismo znak: SGURP.134.05.2023) SGU RP wystąpiło do **Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej** w sprawie **braku dedykowanego wsparcia dla uzdrowisk w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027**. W wystąpieniu podkreślono rolę uzdrowisk dla rozwoju regionów. Podano przykłady dedykowanego wsparcia dla uzdrowisk w dokumencie „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027” oraz „Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027”.

Odpowiadając na wystąpienie SGU RP pismem z dnia 16 maja 2023 r. MFiPR wyjaśniło, że pierwotnie program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021 — 2027 przewidywał wsparcie dla podmiotów leczenia uzdrowiskowego z makroregionu Polski Wschodniej+, jednak wskutek uwag KE w trakcie procesu negocjacyjnego oraz stanowiska Ministerstwa Zdrowia wobec priorytetów wsparcia w sektorze zdrowia w Polsce, ww. obszar został usunięty z programu.

Aktualnie w FEPW nie ma możliwości bezpośredniego wsparcia kompleksów leczniczo-rekreacyjnych. Możliwe jest uzyskanie dofinansowania infrastruktury komunalnej miejscowości uzdrowiskowych w działaniu 2.2 Adaptacja do zmian klimatu, w ramach którego współfinansowane będą, na zasadach konkursu, projekty dot. kompleksowych inwestycji w zielono-niebieską infrastrukturę, służące adaptacji do i przeciwdziałaniu negatywnym zmianom klimatu. Beneficjentami wsparcia mogą być miejscowości o statusie uzdrowiska bądź obszaru ochrony uzdrowiskowej, wymienione w dokumencie Szczegółowy Opis Priorytetów programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 dostępnym na www.fepw.gov.pl zakładka „Prawo i dokumenty”.

Pismem z dnia 16 maja 2023 roku SGU RP wystąpiło do **Marszałka Województwa Podkarpackiego** w sprawie **braku wyodrębnionego wsparcia dla uzdrowisk** w ramach programu **Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027**. Podkreślono, że uzdrowiska to miejscowości, które funkcjonują wyłącznie w oparciu o leczenie uzdrowiskowe i szeroko rozumianą turystykę. Turystyka (w tym

turystyka zdrowotna) jest jedną z branż, która w ostatnich latach rozwijała się niezwykle dynamicznie. Inna aktywność gospodarcza w uzdrowiskach jest ściśle powiązana z ich głównymi funkcjami i stanowi jedynie ich uzupełnienie. Uzdrowiska nadal wymagają olbrzymich nakładów inwestycyjnych na zbudowanie publicznej infrastruktury uzdrowskiej i turystycznej, która pozwoli nie tylko podnieść standard pobytu i leczenia, ale też pozwoli uzdrowiskom konkurować na rynku krajowym i zagranicznym.

Pomimo, iż po pandemii Covid-19 wzrosło zapotrzebowanie na świadczenia rehabilitacji uzdrowskiej to brak funduszy na rozwój i modernizację bazy zabiegowej oznaczać może w konsekwencji faktyczne ograniczenie dostępności do tego rodzaju zabiegów finansowanych ze środków publicznych w przyszłości. W wystąpieniu podano przykłady wsparcia dla uzdrowisk w innych województwach.

W odpowiedzi **Marszałek Podkarpacki** pismem z 13 czerwca 2023 r. wyjaśnił, że **wsparcie uzdrowisk w programie regionalnym będzie możliwe w P6 FEP 2021-2027 przy zachowaniu uwarunkowań / wymogów ujętych w ramach tego Priorytetu**. W pierwszych projektach nowego programu regionalnego FEP 2021-2027 nie uwzględniano wsparcia dla uzdrowisk, z uwagi na fakt, iż wsparcie tego obszaru pierwotnie przewidywane było w programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027. Zakres FEPW 2021-2027 zakładał realizację dwóch wariantów wsparcia dla inwestycji obejmujących: miejscowości uzdrowskie (uzdrowiska i obszary ochrony uzdrowskiej) oraz podmioty świadczące usługi lecznicze na ich obszarze (w tym modernizację/budowę zakładów leczniczych). Niemniej, proponowane zapisy odnoszące się wprost do uzdrowisk nie zostały ostatecznie uwzględnione w FEPW 2021-2027.

Na etapie negocjacji ww. Programu, KE zgłosiła szereg uwag do zakresu wsparcia, w tym m.in. uzdrowisk planowanych w ramach Celu Polityki 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, uzależniając objęcie wsparcia uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowskiej od wykazania w jaki sposób to wsparcie przyczyni się do osiągania wymiernych celów w obszarze ochrony zdrowia oraz w jaki sposób wpisze się w realizację **Ram strategicznych rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030**. Zgodnie ze stanowiskiem KE, wsparcie sektora zdrowia w CP4 powinno koncentrować się na takich priorytetach jak rozwój podstawowej opieki zdrowotnej, dostępność do usług zdrowotnych i deinstytucjonalizacja. Ponadto za niezbędną KE wskazała analizę potrzeb uzdrowisk uwzględniającą m.in. uwarunkowania wynikające z pandemii COVID-19 oraz ustalenie demarkacji z programem krajowym FE na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027.

W wyniku ostatecznych ustaleń, w programie krajowym FE PW 2021-2027 pozostawiono jedynie wsparcie funkcji uzdrowskich w zakresie infrastruktury komunalnej, zgodnie z celem szczegółowym 2(iv), wykluczając kwestionowane przez KE wsparcie zakładów lecznictwa uzdrowskiego w CP4. **Ustalono, iż rozwój uzdrowisk powinien być wspierany wyłącznie w Krajowym Planie Odbudowy, ze względu na kompleksowy charakter jego wsparcia, obejmujący wszystkie uzdrowiska w Polsce.**

Powyższe przesłanki zaważyły również o braku możliwości wsparcia uzdrowisk w ramach nowego programu regionalnego FEP 2021-2027, wynikającego z ograniczeń zapisów Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce, która nie przewiduje wprost wsparcia dla uzdrowisk.

KE zgodziła się na ujęcie wsparcia rozwoju gmin uzdrowskich w **Celu Polityki 5 Europa bliższa obywatelom (CP5)** jedynie w programach regionalnych, pod

warunkiem, że wsparcie to wynikać będzie ze strategii terytorialnych opracowanych przez współpracujące ze sobą gminy.

W nowej perspektywie finansowej na lata 2021-2027 działania dotyczące wsparcia rozwoju infrastruktury uzdrowiskowej, w tym urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego, mogą być realizowane w ramach **CP5 wdrażanego w województwie podkarpackim poprzez Priorytet 6 Rozwój zrównoważony terytorialnie (P6) FEP 2021-2027**. P6 realizowany będzie z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych ZIT i IIT poprzez Strategie ZIT/strategie rozwoju ponadlokalnego w ramach celu szczegółowego 5(i). Istotą P6 będzie zwiększenie wpływu wspólnot lokalnych na kształt działań nakierowanych na rozwój terytoriów i rozwiązywanie problemów w oparciu o endogeniczne potencjały. Warunkiem uzyskania wsparcia w P6 będzie konieczność opracowania strategii terytorialnej. Jeśli wsparcie uzdrowisk zostanie uznane za kluczowy czynnik rozwoju na danym obszarze, to należało je będzie ujmować jako element większej całości, funkcjonalnie powiązany z innymi dziedzinami. Cs 5(i) realizowany będzie w trybie niekonkurencyjnym poprzez instrument ZIT (wymagane opracowanie Strategii ZIT), natomiast w cs 5(ii) zastosowany zostanie tryb konkurencyjny, a jego realizacja będzie odbywała się poprzez nowy instrument terytorialny IIT (wymagane opracowanie strategii rozwoju ponadlokalnego). Wsparciem w ramach instrumentu IIT objęte zostaną OSI o znaczeniu krajowym i regionalnym, tj. obszary wiejskie i powiązane z nimi funkcjonalnie małe miasta o kumulacji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych zagrożonych trwałą marginalizacją — m.in. obszary gminy Solina, Iwonicz-Zdrój, Rymanów. Projekty wynikające z ww. strategii będą musiały być zlokalizowane na obszarach OSI wskazanych w Załączniku nr 1 do FEP 2021-2027, a także będą musiały znaleźć swoje odzwierciedlenie w syntezie diagnozy obszaru realizacji strategii.

Zarząd Województwa Małopolskiego wydzielił dla gmin uzdrowiskowych i obszarów ochrony uzdrowiskowej środki w wysokości 20 mln EURO. Środki zostały ulokowane w ramach Priorytetu 7 Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych, Działanie 7.5 IIT- Obszary uzdrowiskowe, typ projektu A Wsparcie obszarów uzdrowiskowych.

Warunkiem uzyskania wsparcia jest konieczność opracowania strategii terytorialnej dla danego obszaru. W tym celu Uchwałą Nr 3/2023 Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków SGU RP z dnia 15 lutego 2023 r. został powołany Oddział Regionalny Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP w Małopolsce z siedzibą w Krynicy-Zdroju. Postanowieniem z dnia 04 kwietnia 2023 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego wpisał SGU RP Oddział Regionalny w Małopolsce do Rejestru Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji Oraz Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej oraz Rejestru Przedsiębiorców.

W 2023 r. SGU RP Oddział Regionalny w Małopolsce zrealizowało w imieniu małopolskich gmin uzdrowiskowych projekt pt: „**Przygotowanie i opracowanie strategii terytorialnej IIT na lata 2021-2027 dla uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w Małopolsce**”. Zadanie zostało zrealizowane w ramach typu projektów A. Wsparcie na przygotowanie i opracowanie strategii terytorialnej IIT na lata 2021-2027 dla uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w Małopolsce.

Głównym celem projektu jest wzmocnienie małopolskiego produktu uzdrowiskowego poprzez przygotowanie gmin uzdrowiskowych do lepszej adaptacji środków z

Programu FE dla Małopolski. Głównymi odbiorcami projektu jest 9 samorządów, na terenie których znajduje się 10 uzdrowisk (Wapienne, Wysowa, Muszyna, Złockie, Żegiestów Zdrój, Krynica Zdrój, Piwniczna Zdrój, Szczawnica, Rabka Zdrój, Swoszowice) oraz jeden obszar ochrony uzdrowiskowej na terenie gminy Czarny Dunajec.

Z projektu skorzystają również podmioty z branży uzdrowiskowej i turystycznej działające na obszarze wskazanych gmin, przedsiębiorcy, mieszkańcy, jak również kuracjusze i turyści. Sporządzenie strategii zostało poprzedzone opracowaniem diagnozy, która dała podstawy do sformułowania celów przyszłej strategii. W trakcie przygotowania strategii zorganizowane zostały warsztaty i spotkania dla partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie czy działających na rzecz ochrony środowiska.

Dnia 28 marca 2024 r. Zarząd Województwa Małopolskiego, jako Instytucja Zarządzająca programem FEM 2021–2027, ogłosiła nabór wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Priorytetu 7 Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych, Działanie 7.5 IIT- Obszary uzdrowiskowe, typ projektu A Wsparcie obszarów uzdrowiskowych.

Nabór wniosków prowadzony jest od 28 marca 2024 do 31 marca 2025 roku. Postępowanie realizowane jest w trybie naboru otwartego. Celem postępowania jest wybór do dofinansowania wszystkich projektów spełniających kryteria wyboru oraz tych które uzyskały minimalną wymaganą liczbę punktów, do wyczerpania kwoty przewidzianej na dofinansowanie projektów w Regulaminie. Ocena wniosku o dofinansowanie projektu prowadzona jest dla każdego wniosku indywidualnie, zgodnie z kolejnością złożenia poszczególnych wniosków. Wszystkie wnioski wpisane w dokumencie strategii zostały już złożone, obecnie podlegają ocenie.

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 **wydzielił dla gmin uzdrowiskowych środki w wysokości 23 094 573 mln euro**. Zostały one ulokowane w **Priorytecie 5. Fundusze Europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu w ramach Działania 5.5 Wsparcie rozwoju uzdrowisk**. W opracowanej **Strategii IIT – Kujawsko - Pomorskie Uzdrowiska** dokonano podziału środków na wsparcie gmin uzdrowiskowych w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027: Miasto Ciechocinek – 16 739 580,00 euro, Miasto Inowrocław – 6 254 993,00 euro i Gmina Brześć Kujawski/Wieniec Zdrój – 100 000,00 euro.

Przedstawiciele Zarządu SGU RP uczestniczą w pracach rad eksperckich i grup roboczych powoływanych przy odpowiednich resortach lub urzędach, w wysłuchaniach publicznych, konsultacjach dot. projektów programów planowanych dla Nowej Perspektywy Finansowej.

9. Podejmowanie działań w celu uzyskania wsparcia Rządu RP dla ograniczenia niskiej emisji w gminach uzdrowiskowych.

SGU RP aktywnie uczestniczyło w pracach nad stworzeniem nowego programu, gwarantującego środki na inwestycje proekologiczne na terenie gmin uzdrowiskowych i oou. Zapotrzebowanie na środki finansowe dla inwestycji proekologicznych, które zostały już zaplanowane w gminach, wg danych zebranych

przez SGU RP w 2021 r. **wyniosło ponad 700 mln zł.** Dnia 17 maja 2021 r. w Szczawnie Zdroju został zapowiedziany program pilotażowy "Klimatyczne Uzdrowiska" mający na celu wsparcie samorządów posiadających status uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej w zwiększeniu odporności na skutki zmian klimatu. **Budżet programu wyniósł 250 mln zł.** Program składał się z dwóch części: **część 1) Adaptacja do zmian klimatu i część 2) Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej na terenie gmin uzdrowiskowych**, koordynowanej przez Departament Efektywności Energetycznej oraz Departament Adaptacji do Zmian Klimatu NFOŚiGW. Kluczowe cele programu to m.in.: upowszechnianie nowoczesnych, efektywnych i skutecznych rozwiązań w miastach uzdrowiskowych; poprawa jakości powietrza; zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych na terenie uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej; inwestycje w poprawę efektywności energetycznej oraz zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł; działania w zakresie adaptacji do zmian klimatu w miastach; zaopatrzenie ludności w wodę do picia, w tym: budowa i modernizacja ujęć wód i stacji uzdatniania wody oraz sieci wodociągowych.

Beneficjentami programu mogą być JST posiadające status uzdrowiska lub obszaru ochrony uzdrowiskowej, spółki prawa handlowego, w których jest posiadają 100 % udziałów lub akcji i są powołane do realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego wskazanych w ustawach oraz podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań na ich rzecz.

Dnia 30 lipca 2021 r. do **Macieja Chorowskiego, Prezesa Zarządu NFOŚiGW** została wystosowana **prośba uczestników Walnego Zebrania Członków SGU RP o rozważenie możliwości podwyższenia stopnia dofinansowania projektów składanych w programie Klimatyczne Uzdrowiska" do 85-90%.** Włodarze gmin zwracali uwagę, że wszystkie gminy uzdrowiskowe na skutek lockdownu z tytułu wystąpienia pandemii COVID-19 straciły i dalej tracą olbrzymią część dochodów, które były bezpośrednio związane z lecznictwem uzdrowiskowym i turystyką. Gminy uzdrowiskowe utraciły dochody z tytułu opłaty uzdrowiskowej, PIT-u, CIT-u, czynszów najmu i dzierżaw, a spółki komunalne zależne od gminy utraciły przychody z opłat za wodę, ścieki, odpady, gdyż ich główni odbiorcy zaprzestali prowadzenia działalności turystycznej i uzdrowiskowej. Uczestnicy spotkania mieli świadomość, że przesłana propozycja stoi w sprzeczności z ogólnymi zasadami udzielania wsparcia finansowego przez NFOŚiGW w Warszawie, ale też sytuacja gmin uzdrowiskowych jest szczególna i niektóre gminy uzdrowiskowe mają problem, aby zabezpieczyć środki na wkład własny.

Kolejne pismo skierowane do Prezesa NFOŚiGW 13 września 2021r. dot. **doszczegółowienia zapisów programu „Klimatyczne Uzdrowiska” w Części 2) Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej na terenie gmin uzdrowiskowych.** Część 2) pp przewiduje możliwość dofinansowania modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego, na podstawie posiadanego audytu energetycznego. Jednym z kryteriów jakościowych dopuszczających jest zgodność rodzaju prac termomodernizacyjnych/usprawnień instalacyjnych z właściwym katalogiem kosztów kwalifikowanych dla naboru: „Ramowy katalog kosztów kwalifikowanych”. W dokumencie stanowiącym Załącznik nr 1 do programu priorytetowego, wskazano, że zmodernizowane obiekty powinny spełniać standardy określone w aktualnym rozporządzeniu dot. warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Prośba o wprowadzenie do „Ramowego katalogu kosztów kwalifikowanych” zapisu o wyłączeniu wymagań, o ile brak spełnienia standardu

wynika z ochrony konserwatorskiej, w tym wytycznych konserwatora Zabytków w ocenie Zarządu SGU RP pozwoli na objęcie programem większej liczby budynków i w konsekwencji osiągnięcie zaplanowanego celu i wskaźników programu, w szczególności poprawy jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych na terenach uzdrowiskowych.

Odpowiadają NFOŚiGW poinformował, że „**w przypadku termomodernizacji obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej, ostateczna forma usprawnień odnoszących się do przegród budowlanych powstaje na etapie uzgodnień projektu budowlanego z właściwym konserwatorem zabytków.** W przypadku uzyskania pozwolenia na budowę na realizację prac objętych ochroną konserwatorską – gdzie dla poszczególnych przegród nie można uzyskać wymaganych parametrów zgodnych z warunkami technicznymi i z dokumentacji wynika, że powyższe jest bezpośrednio związane z przeprowadzeniem uzgodnień z konserwatorem zabytków a projektant potwierdza, że nie ma technicznych możliwości uzyskania takich parametrów w inny alternatywny sposób, uznaje się, że warunek dostępu do programu w tym zakresie został spełniony.” **NFOŚiGW nie widzi potrzeby doprecyzowania zapisów programowych o zapisy wskazane w piśmie SGU RP, ponieważ zaproponowane zapisy nie znajdują odzwierciedlenia w przepisach ogólnych,** a wprowadzenie proponowanego wyłączenia może wprowadzić w błąd sugerując, że taki obowiązek został zdjęty z projektantów.

W związku z zakończeniem z dniem 29 marca 2024 r. naboru wniosków w ramach PP „Klimatyczne Uzdrowiska”, **zgodnie z informacją NFOŚiGW z dnia 23 maja 2024 r. wykorzystanie środków programu dla poszczególnych części przedstawia się następująco:**

1. Część 1) Adaptacja do zmian klimatu (cz. pożyczkowa, 3 wnioski):

- a. koszt całkowity przedsięwzięć: 14 406 054,00 zł
- b. wnioskowana kwota pożyczki: 11 079 824,00 zł.

2. Część 2) Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej na terenie gmin uzdrowiskowych (cz. dotacyjna, 32 wnioski):

- a. koszt całkowity przedsięwzięć: 208 587 537,00 zł
- b. wnioskowana kwota dotacji: 136 425 961,00 zł.

Środki niewykorzystane w PP „Klimatyczne Uzdrowiska” to kwota 102 494 215,00 zł.

Pismem z dnia 06 sierpnia 2024 r. (SGURP.177.08.2024) zarząd SGU RP wystąpił do **Prezes Zarządu NFOŚiGW z prośbą o wydłużenie okresu realizacji projektów, które uzyskały finansowanie w ramach PP „Klimatyczne Uzdrowiska” o jeden roku, tj. do końca 2026 roku.**

SGU RP przeprowadziło wśród gmin aplikujących o środki z PP „Klimatyczne Uzdrowiska” rozeznanie dot. stanu realizacji wniosków złożonych w ramach programu i ewentualnego ryzyka związanego z zakończeniem inwestycji po zakończeniu 2025 roku. Z uzyskanych informacji wynika, że istnieje realne zagrożenie co do terminowej realizacji kilku projektów dofinansowanych w ramach części 2) Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej na terenie gmin uzdrowiskowych. Zakres projektów, szczególnie inwestycji polegających na wsparciu efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego jest bardzo złożony, a przedłużające się uzgodnienia, uzupełnienia wniosków i sam proces podpisania umowy pomiędzy

gminami a NFOŚiGW znacznie skracają okres przeznaczony na rzeczową realizację projektów.

Dnia 29 sierpnia 2024 r. zarząd SGU RP skierował pismo (SGURP.201.08.2024) do **Prezesa Zarządu NFOŚiGW z prośbą o kontynuację i rozszerzenie zakresu PP „Klimatyczne Uzdrowiska” lub utworzenie nowego programu wspierającego inwestycje i inne działania proekologiczne w uzdrowiskach**. Program wsparcia uzdrowisk powinien obejmować obszary mające na celu:

1. Stworzenie koherentnego systemu wsparcia dla uzdrowisk pozwalającego na ograniczenie niskiej emisji w uzdrowiskach i obejmującego dofinansowanie wymiany kotłów, termomodernizację budynków mieszkalnych wraz z wprowadzeniem na okres 10-ciu lat dopłat do paliw ekologicznych (dopłata różnicy).
2. Tworzenie i rewitalizację parków miejskich i terenów zielonych z uwzględnieniem budowy infrastruktury uzdrowiskowo-turystycznej (parki, zieleńce, bulwary spacerowe, tężnie, pijalnie wód, hale spacerowe, ogrody botaniczne, siłownie zewnętrzne).
3. Likwidację tzw. miejskich wysp ciepła.
4. Inwestycje w Odnawialne Źródła Energii (fotowoltaika; farmy wiatrowe; magazyny energii; wykonanie nowych ujęć wód termalnych, w tym wód leczniczych; budowa kotłowni geotermalnych wraz z siecią ciepłowniczą; budowa przyłączy dla mieszkańców i przedsiębiorstw; budowa edukacyjnych parków tematycznych OZE - służących popularyzacji wykorzystania ekologicznych źródeł energii wśród mieszkańców).
5. Budowę „zielono-niebieskiej” infrastruktury, likwidację powierzchni nieprzepuszczalnych, budowę systemów zagospodarowania wód opadowych i kanalizacji deszczowej, budowę i przebudowę zieleńców, parków, fontann.
6. Popularyzację idei i możliwości tworzenia w uzdrowiskach koncepcji Smart City.
7. Wymianę i modernizację oświetlenia na energooszczędne w obiektach użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego, w miejscach gdzie występują braki oświetlania lub jest ono przestarzałe i nieefektywne.
8. Wymianę i modernizację transportu zbiorowego na transport ekologiczny (zero lub niskoemisyjny) w gminach (autobusy, samochody) wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
9. Zakup niskoemisyjnych pojazdów specjalistycznych dla służb komunalnych.
10. Inwestycje przeciwdziałające negatywnym skutkom zmian klimatu oraz dostosowywania miast do ekstremalnych zjawisk pogodowych (susza, powódzie, wichury, sztormy itp.) zarówno w zakresie inwestycyjnym, jak i analitycznym, dającym wiedzę na temat zjawisk i możliwości zapobiegania (diagnozowanie, modelowanie, analizy).

Zarząd SGU RP zawnioskował o uruchomienie środków na sfinansowanie zakupu stacji monitorujących stan powietrza w uzdrowiskach i działających w ramach PMŚ. Zwrócono się także z prośbą, aby wsparcie w wymienionych obszarach udzielane było wyłącznie w formie dotacji. Ograniczony stan finansów samorządów gmin uzdrowiskowych nie pozwala na zaciąganie dodatkowych zobowiązań w formie pożyczek na realizację inwestycji.

Dnia 28 października 2024 r., pismem (znak: SGURP.282.10.2024) SGU RP zwróciło się do Prezesa Zarządu NFOŚiGW z wnioskiem o kontynuację i równoczesne

rozszerzenie zakresu programu pilotażowego „Klimatyczne Uzdrowiska” na nowych zasadach. W piśmie wskazano, że satysfakcjonującym rozwiązaniem dla uzdrowisk byłaby dotacja dla gmin uzdrowiskowych w pełnej wartości zadania, tak jak to ma miejsce w Krajowym Planie Odbudowy, jednak nie mniej niż 95% wartości projektu. Zaproponowano, aby w ramach programu możliwa była realizacja następujących przedsięwzięć: budowa nowych lub rekonstrukcja istniejących odwiertów wód leczniczych; budowa nowych lub rekonstrukcja podziemnych ujęć wody pitnej; termomodernizacja obiektów publicznych w uzdrowiskach; ogólnodostępne ujęcia wody leczniczej, tzw. pijalnie sezonowe wód w uzdrowiskach (budowa, modernizacja, remonty) oraz zieleń (parki zdrojowe, ogrody).

W nawiązaniu do informacji o wynikach kontroli DZIAŁANIA NA RZECZ ODPOWIEDNIEJ JAKOŚCI POWIETRZA W UZDROWISKACH opublikowaną przez NIK w lipcu 2024 SGU RP dnia 27 sierpnia 2024 r. wystąpiło do **Minister Klimatu i Środowiska** z wnioskiem (znak: SGURP.197.08.2024) **o stworzenie programu mającego na celu wsparcie gmin uzdrowiskowych w zakresie poprawy jakości powietrza w uzdrowiskach.**

Podkreślono, że w obecnej sytuacji gminy uzdrowiskowe zasługują na specjalne traktowanie i objęcie ich dedykowanym programem wsparcia. Zakres programu powinien obejmować:

1. wymianę kotłów pozaklasowych (wysoka dopłata dla osób indywidualnych przy wymianie źródła ciepła na paliwa stałe),
2. dopłatę do paneli fotowoltaicznych (wysoka dopłata dla osób indywidualnych),
3. inwestycje w OZE na terenach uzdrowiskowych (fotowoltaika, farmy wiatrowe, magazyny energii, budowa edukacyjnych parków tematycznych nt. OZE, służących popularyzacji ekologicznych źródeł energii wśród mieszkańców),
4. wymianę i modernizację oświetlenia na energooszczędne w obiektach użyteczności publicznej oraz oświetlenia ulicznego,
5. wymianę i modernizację transportu zbiorowego na transport ekologiczny (zero lub niskoemisyjny) w gminach (autobusy, samochody) wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
6. zakup niskoemisyjnych pojazdów specjalistycznych dla służb komunalnych w uzdrowiskach.

Pismem z dnia 04 października 2024 r. **Ministerstwo Klimatu i Środowiska** odpowiadając na apel SGU RP poinformowało, że **wsparcie poprawy jakości powietrza realizowane jest dzięki krajowym programom finansowym, które zostały uruchomione przez NFOŚiGW.** W ramach Programu Czyste Powietrze właściciele budynków jednorodzinnych we wszystkich gminach, w tym w gminach uzdrowiskowych, mogą uzyskać wysokie dofinansowanie do wymiany nieefektywnych kotłów na paliwa stałe oraz termomodernizacji budynków. Dodatkowo NFOŚiGW oferuje finansowanie na prowadzenie przez gminy punktów informacyjnych Programu Czyste Powietrze. Finansowanie wymiany nieefektywnych źródeł na paliwa stałe w budynkach wielorodzinnych odbywa się w ramach Programu Ciepłe Mieszkanie. Natomiast wsparcie w zakresie odnawialnych źródeł energii oferuje Program Mój Prąd.

MKiŚ przekazało, że od aktywności gmin we wdrażaniu uchwał antysmogowych oraz intensywności podejmowanych działań informacyjnych, edukacyjnych i kontrolnych zależy w jakim stopniu mieszkańcy będą chcieli skorzystać z dostępnej oferty finansowej.

W 2021 r. NFOŚiGW przygotował program skierowany wyłącznie do gmin uzdrowiskowych PP Klimatyczne Uzdrowiska. Nabór wniosków trwał od 15 lipca 2021 r i zakończył się 29 marca 2024 r. Alokacja programu nie została wykorzystana.

Aktualnie wsparcie można uzyskać w ramach KPOiZO na działania w zakresie termomodernizacji szkół (B1.1.3), wzmocnienie efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej (B1.1.4) oraz zeroemisyjny transport zbiorowy (G1.3.2). JST mogą również korzystać z finansowania w ramach regionalnych programów operacyjnych.

Dnia 07 października 2024 r. SGURP przekazało **Prezesowi Najwyższej Izby Kontroli** kopię odpowiedzi **Ministerstwa Klimatu i Środowiska** udzielonej stowarzyszeniu w sprawie **wniosku dot. stworzenia programu mającego na celu wsparcie gmin uzdrowiskowych w zakresie poprawy jakości powietrza w uzdrowiskach**. Ministerstwo Klimatu i Środowiska poinformowało w niej, że wsparcie poprawy jakości powietrza realizowane jest dzięki krajowym programom finansowym, które zostały uruchomione przez NFOŚiGW.

W piśmie SGU RP wskazano m.in. na ograniczenia dochodowe, które powodują, że program Czyste Powietrze nie cieszy się popularnością wśród potencjalnych beneficjentów. Ponadto, program ten nie jest skierowany do JST. Kolejny program wskazany w odpowiedzi MKiŚ to program pilotażowy „Klimatyczne Uzdrowiska”, który miał za zadanie wsparcie realizacji infrastruktury związanej z ochroną środowiska naturalnego. Środki z tego programu nie zostały w pełni wykorzystane, bowiem gminy uzdrowiskowe miały duży problem z zabezpieczeniem dość wysokich wkładów własnych, ale i tak kilka gmin skorzystało z programu realizując ważne zadania związane z ochroną środowiska.

SGU RP podkreśliło, że bez opracowania kompleksowego programu wsparcia dla uzdrowisk i dodatkowych środków finansowych nie będzie możliwe szybkie osiągnięcie zamierzonego celu jakim jest zdecydowana poprawa jakości powietrza w polskich uzdrowiskach.

Odpowiadając na pismo **Najwyższa Izba Kontroli poinformowała**, że jednym z narzędzi pozwalających wypełnić NIK misję niezależnej, profesjonalnej kontroli zadań publicznych w interesie obywateli i państwa, jest istotne reagowanie na zgłaszane ryzyka nieprawidłowości. Jednocześnie podkreślono, że NIK nie ma możliwości bezpośredniego wpływu na postępowanie organów, nie posiada bowiem uprawnień nadzorczych ani władczych wobec nich. Ponieważ prawidłowość działań organów publicznych w interesującym SGU RP obszarze problemowym, pozostaje w stałym zainteresowaniu kontrolnym NIK, nadesłany sygnał został odpowiednio sklasyfikowany w bazie skargowo-wnioskowej i będzie mógł zostać wykorzystany w przyszłych zbieżnych kontrolach, w ramach ustawowych uprawnień.

SGU RP pismem z dnia 05 lutego 2025 r. (SGURP.20.02.2025) wystąpiło do Ministra Klimatu i Środowiska z wnioskiem o ponowne uruchomienie naboru w obszarze poprawy efektywności energetycznej obiektów edukacyjnych w ramach inwestycji B1.1.3 Termomodernizacja instytucji edukacyjnych - Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. W uzasadnieniu wskazano, że pierwszy nabór wniosków, ogłoszony w październiku 2024 roku trwał zaledwie kilka dni i gminy uzdrowiskowe nie zdążyły złożyć wniosków w ramach wyżej wymienionego naboru. Z dostępnych informacji wiadomo, że złożone wnioski przekroczyły zakładaną alokację o ponad 200%, co jednoznacznie wskazuje, że istnieje ogromne zapotrzebowanie na realizację tego typu przedsięwzięć.

Odpowiadając na pytanie pismem z dnia 12 lutego 2025 r. MKiŚ wyjaśniło, że zgodnie z regulaminem naboru, NFOŚiGW podjął decyzję o skróceniu terminu składania wniosków z powodu wyczerpania alokacji środków dostępnych w ramach programu priorytetowego.

Na chwilę obecną nie ma możliwości wznowienia zakończonego naboru.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska dostrzega jak wielkim zainteresowaniem cieszy się temat termomodernizacji obiektów edukacyjnych. Dodatkowy nabór w ramach KPO będzie możliwy w przypadku pojawienia się oszczędności w ramach innych inwestycji KPO oraz pozytywnego stanowiska w tym temacie ze strony Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Komisji Europejskiej. Obecnie prowadzone są rozmowy mające na celu identyfikację wolnych środków.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska poinformowało, że o nowych naborach i wszelkich innych możliwościach wsparcia będzie komunikować na bieżąco.

10. Konkurs EKO HESTIA SPA

Konkurs był wspólną inicjatywą Grupy ERGO Hestia i SGU RP. **Jedynym fundatorem nagrody w wysokości 100 000 zł jest Grupa ERGO Hestia** z siedzibą w Sopocie. W skład Kapituły Konkursu na przestrzeni lat wchodziło: Alicja Kicińska (Katedra Ochrony Środowiska Wydział Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska, Akademia Górniczo-Hutnicza im. St. Staszica, Kraków), Karolina Smętkiewicz (Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej, Instytut Geografii, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, Kraków), Bogusław Sawicki (Katedra Turystyki i Rekreacji, Uniwersytet Przyrodniczy, Lublin), Wojciech Fułek (Grupa ERGO Hestia), Jan Golba (SGU RP, Burmistrz Muszyny); Leszek Dzierżewicz (Burmistrz Ciechocinka, SGU RP), Iwona Drozd (SGU RP).

W I edycji konkursu uczestniczyło 11 gmin członkowskich SGU RP: Inowrocław, Nałęczów, Krynica-Zdrój, Sękowa, Rabka-Zdrój, Szczawnica, Konstancin-Jeziorna, Sopot, Busko-Zdrój, Solec-Zdrój i Uniejów. **Laureatem I edycji konkursu EKO HESTIA SPA została Gmina Uniejów.** Ufundowana przez Grupę ERGO Hestia nagroda 100.000 zł została przeznaczona na budowę ścieżek edukacyjnych na terenach zielonych oraz projekt aktywizujący również inne miejscowości uzdrowiskowe pn. „Uzdrowiska przyjazne przyrodzie”.

Do II edycji konkursu przystąpiło 9 gmin: Busko Zdrój, Szczawnica, Solec Zdrój, Sękowa, Rabka Zdrój, Łądek Zdrój, Ustroń, Polanica Zdrój czy Muszyna. Główną nagrodą było nadal 100 000 zł. Dodatkowo gminy zajmujące trzy kolejne pozycje (2, 3 i 4) otrzymały od Grupy ERGO Hestia wsparcie doradcze oraz ubezpieczenie od szkód tzw. ekologicznych. **Laureatem II edycji została Gmina Busko-Zdrój.** Środki z nagrody w wysokości 100 tys. zł zostały przeznaczone na realizację projektu pn. „Zagospodarowanie terenów zielonych na obszarze miasta (skwery) w ramach projektu „Rozwój terenów zieleni w mieście Busko-Zdrój.” Roczne ubezpieczenia od szkód środowiskowych otrzymały gminy: Rabka Zdrój, Sękowa i Szczawnica.

Do udziału w III edycji konkursu EKO HESTIA SPA (2018 r.) zgłosiło się 14 gmin: Rabka-Zdrój, Inowrocław, Solec-Zdrój, Szczawnica-Zdrój, Muszyna, Ustroń, Ustka, Połczyn-Zdrój, Krasnobród, Augustów, Kołobrzeg, Łądek-Zdrój, Rymanów i Dębica. Oprócz nagrody w wysokości 100 tys. zł. **Komisja Konkursowa konkursu EKO HESTIA SPA jednogłośnie wybrała Gminę Inowrocław na Laureata III edycji Konkursu.** Wygrana zostanie przeznaczona na montaż paneli fotowoltaicznych na budynku Pijalni Wód-Palmiarni „Inowrocławianka”. Roczne ubezpieczenia od szkód środowiskowych otrzymała gmina Rymanów, Rabka Zdrój i Ustroń.

Laureatem IV edycji konkursu w 2019 r. została Gmina Łądek-Zdrój. Komisja Konkursowa doceniła strategiczne podejście i konsekwencję w długofalowych działaniach, związanych z wykorzystaniem odkrytych tu złóż geotermalnych oraz kompleksowe podejścia do zagadnień ochrony środowiska i nowoczesnych, ekologicznych rozwiązań w nowych obiektach samorządowych. Wyróżnienia w postaci rocznych polis ubezpieczeniowych od szkód środowiskowych trafiły do Rymanowa, Rabki-Zdroju i Bystrzycy Kłodzkiej.

W V edycji konkursu EKO HESTIA SPA uczestniczyło 10 uzdrowisk: Świnoujście (woj. zachodniopomorskie), Bystrzyca Kłodzka i Duszniki-Zdrój (woj. dolnośląskie), Rabka-Zdrój, Muszyna i Piwniczna-Zdrój (woj. małopolskie), Gmina Dębica i Iwonicz-Zdrój (woj. podkarpackie), Solec-Zdrój (woj. świętokrzyskie) oraz Augustów (woj. podlaskie). **Laureatem V edycji została Gmina Dębica. Doceniono działania podejmowane na rzecz reaktywacji uzdrowiska Latoszyn Zdrój,** oraz działania proekologiczne: poczynając od uporządkowania i zmodernizowania gospodarki wodno-ściekowej w całej gminie Dębica, poprzez wysoką jakość recyklingu, fotowoltaikę, stworzenie centrum edukacji ekologicznej oraz budowę tężni, basenów i zaplecza rehabilitacyjnego, po unikalny projekt „ochrony bioróżnorodności biologicznej kompleksów leśnych”. Na zmianach bardzo skorzystało środowisko.

Do finału VI edycji konkursu zakwalifikowało się 9 miejscowości: Sopot i Ustka (woj. pomorskie), Goczałkowice-Zdrój (woj. śląskie), Rabka-Zdrój, Muszyna i Krynica (woj. małopolskie), gmina Brześć Kujawski (uzdrowisko Wieniec Zdrój – woj. kujawsko-pomorskie), Nałęczów (woj. lubelskie) oraz Kraków-Swoszowice (woj. małopolskie). Do ścisłego finału VI edycji Komisja Konkursowa nominowała: Muszynę i Rabkę (woj. małopolskie), a także Nałęczów (woj. lubelskie) oraz Ustkę (woj. pomorskie). **Laureatem VI edycji została gmina uzdrowiskowa Muszyna,** która jest zarazem pierwszym laureatem konkursu z województwa małopolskiego.

Do I etapu VII edycji konkursu zgłosiło się 9 uzdrowisk: Goczałkowice-Zdrój (woj. śląskie), Sopot i Ustka (woj. pomorskie), Połczyn-Zdrój (woj. zachodniopomorskie), Rabka-Zdrój i Czarny Dunajec (woj. małopolskie), Kazimierza Wielka (woj. świętokrzyskie), Uniejów (woj. łódzkie) oraz Gołdap (woj. warmińsko-mazurskie). Ocenie Kapituły Konkursu nie podlegało zgłoszenie wysłane przez Gminę Gołdap. Przesłany wniosek aplikacyjny nie był zgodny z Regulaminem VII edycji konkursu EKO HESTIA SPA. Kapituła konkursu VII edycji EKO HESTIA SPA wybrała cztery najbardziej ekologiczne uzdrowiska w Polsce. W gronie finalistów znalazły się: Goczałkowice-Zdrój, Kazimierza Wielka, Rabka-Zdrój oraz Uniejów. **Laureatem VII edycji konkursu została Rabka-Zdrój,** która została doceniona przez kapitułę konkursu za ciągłość działań i determinację w systematycznym rozwiązywaniu głównego problemu środowiskowego, jakim jest jakość powietrza. To efekt między innymi wprowadzenia restrykcyjnej uchwały antysmogowej i inwestycji w odnawialne źródła energii. Nagrodę przyznano 16 grudnia 2022 podczas uroczystej sesji Rady Miasta. Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymają roczne polisy ubezpieczeniowe w zakresie tzw. szkód środowiskowych. Kapituła zdecydowała również, by po raz pierwszy przyznać nagrodę honorową - statuetkę „Eko-wizjoner” wyróżniającą imiennie włodarza. Tytułem i statuetką „Eko-wizjonera” za wieloletnie, kompleksowe i strategiczne wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska został wyróżniony burmistrz Uniejowa, Józef Kaczmarek.

Do udziału w VIII edycji konkursu zakwalifikowano 7 gmin. O główną nagrodę rywalizowały: Sopot, Ustka (woj. pomorskie), Uniejów (woj. łódzkie), Jelenia Góra (woj. dolnośląskie), Goczałkowice-Zdrój (woj. śląskie), Czarny Dunajec (woj. małopolskie) i Solec-Zdrój (woj. świętokrzyskie). **Zwycięzcą VIII edycji konkursu**

została Gmina Goczałkowice-Zdrój. Kapituła doceniła wieloletnie, strategiczne plany działań proekologicznych, m.in. związanych z programem ograniczania emisji oraz ich konsekwentną realizację.

Tytułem i statuetką „Eko-wizjonera” za wybitne osiągnięcia w zakresie stworzenia wizji strefy uzdrowiskowej i jej realizację został wyróżniony burmistrz Miasta i Gminy Czarny Dunajec, Marcin Ratułowski.

Kapituła Konkursu EKO HESTIA SPA, w podziękowaniu za wieloletnią współpracę w ramach konkursu i jego wsparcie organizacyjne jednogłośnie zdecydowała o przyznaniu statuetki „Eko-wizjonera” dla dr Jana Golby (Burmistrza Muszyny, wieloletniego Prezesa Zarządu SGU RP).

W wszystkich dotychczasowych edycjach konkursu EKO HESTIA SPA uczestniczyło łącznie 35 gmin, z których część brała udział kilka razy w konkursowych zmaganiach. W efekcie do uzdrowiskowych gmin spłynęło w tym czasie blisko milion złotych (wliczając również koszty polis od szkód środowiskowych), które mogły być przeznaczone wyłącznie na działania związane z ochroną środowiska.

Warto też zwrócić uwagę na ogromne znaczenie informacyjne i promocyjne, związane z ideą konkursu EKO HESTIA SPA, jego laureatami i wszystkimi uczestnikami.

Sprawozdanie przygotowała:

Krynica-Zdrój, 23 maj 2025 r.